

Briuselis, 2018 m. birželio 27 d.
(OR. en)

10582/18

RC 18

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo: Europos Komisijos generalinio sekretoriaus,
kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU

gavimo data: 2018 m. birželio 18 d.

kam: Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-
MIKKELSENI

Komisijos dok. Nr.: COM(2018) 482 final

Dalykas: KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI,
EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR
REGIONŲ KOMITETUI. 2017 m. konkurencijos politikos ataskaita

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 482 final.

Priedama: COM(2018) 482 final

Bruselis, 2018 06 18
COM(2018) 482 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

2017 m. konkurencijos politikos ataskaita

{SWD(2018) 349 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

2017 m. konkurencijos politikos ataskaita

1. Įvadas

2017 m. paminėtos 60-osios Romos sutarties, kuria padėti šiandienos Europos Sąjungos pamatai, pasirašymo metinės. Tai reiškia, kad ES konkurencijos politikai taip pat jau per šešiasdešimt metų. Iš tikrųjų, nuo pat pirmos savo egzistavimo dienos ES taikė taisykles sąžiningai, neiškraipytai konkurencijai užtikrinti.

Per pastaruosius dešimtmečius konkurencijos politika labai pakeitė žmonių gyvenimą: Europos piliečiai galbūt ne visada žino konkurencijos taisykles, bet su rinka jie susiduria kasdien. Konkurencija verčia įmones varžytis pranašumu – kainos, kokybės, inovacijų – ir patenkinti vartotojų poreikius. Dėl konkurencijos įmonės yra priverstos dirbti geriau, taigi konkurencija vartotojams suteikiama galimybė daryti įtaką.

Be to, bėgant dešimtmečiams, visos bendrojoje rinkoje veikiančios įmonės galėjo kliautis stabilium taisyklių rinkiniu ir tuo, kad taisyklės bus nešališkai įgyvendinamos. Tvirtas, nuoseklus ir nuspėjamas vykdymo užtikrinimas – aiškus signalas įmonėms, kad kiekviena iš jų turi vienodas sąlygas veikti ir vienodas galimybes veikti sėkmingai.

Reikalaujant laikytis konkurencijos teisės aktų užtikrinama, kad, nepaisant prekybos ir įmonių globalizacijos, galimybių sėkmingai veikti turėtų ir mažosios įmonės bei fiziniai asmenys. Be to, konkurencijos taisyklėmis garantuojama, kad tų pačių taisyklių laikytųsi visos veiklą bendrojoje rinkoje vykdančios įmonės, kad ir koks būtų jų dydis ir vieta pasaulyje.

Konkurencijos politika taip pat yra vienas svarbiausių Komisijos politikos prioritetų įgyvendinimo ramsčių. 2017 m. konkurencijos politikos priemonėmis padėta įgyvendinti Komisijos darbotvarkę, ir Europos piliečiams svarbiose srityse pasiekta rezultatų. Dedant pastangas konkurencijos politikos srityje, pasiekta Europos vartotojams svarbių pokyčių tokiuose sektoriuose kaip skaitmeninė ekonomika, energetika, farmacijos ir agrochemijos sektorius, tinklų pramonės šakos ir finansų rinkos.

Komisija dirba ranka rankon su valstybių narių nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, kad konkurencijos nauda ES didėtų ir būtų juntama kiekvienoje valstybėje narėje. Kartu Komisija vienija jėgas su viso pasaulio konkurencijos tarnybomis, kad vienodos sąlygos būtų užtikrintos visame pasaulyje.

Per pastaruosius šešiasdešimt metų ES konkurencijos politikos priemonėmis įmonėms ir vartotojams suteikta galių, t. y. užtikrinta, kad kiekviena įmonė ir kiekvienas pilietis pajustų sąžiningos konkurencijos teikiamą naudą.

Ši ataskaita yra neišsami veiklos, kurios Komisija 2017 m. ėmėsi konkurencijos politikos srityje, ataskaita. Daugiau informacijos galima rasti pridedamame išsamiaame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente ir Konkurencijos generalinio direktorato interneto svetainėje¹.

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html.

2. Veiksmingesnis konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas

Veiksmingai užtikrinant konkurencijos teisės aktų vykdymą, ES vartotojams suteikiama galimybė gauti geresnių ir įvairesnių produktų. Kovoiant su antikonkurencine praktika taip pat užtikrinama, kad atviros rinkos veiktų taip, kad tai būtų naudinga visiems. Bet kad tai nutiktų, labai svarbu užtikrinti, jog kiekvienam europiečiui būtų teikiama tokia pati apsauga.

Daugiau kaip dešimt metų Komisija ir valstybių narių nacionalinės konkurencijos institucijos glaudžiai bendradarbiauja siekdamos užtikrinti ES antimonopolinių taisyklių laikymąsi – ši veikla vykdoma per Europos konkurencijos tinklą (EKT)². Šis tinklas padeda visoms ES antimonopolinių taisyklių vykdymą užtikrinančioms institucijoms nuosekliai tas taisykles taikyti. Kai reikia užtikrinti konkurencijos teisės aktų vykdymą, neturėtų būti svarbu, kurioje bendrosios rinkos vietoje įmonė įsisteigusi.

2017 m. kovo mėn. Komisija pasiūlė naujas taisykles, kad valstybių narių konkurencijos institucijos galėtų veiksmingiau užtikrinti ES antimonopolinių taisyklių („EKT+“)³ laikymąsi. Pasiūlymu siekiama valstybių narių konkurencijos institucijoms suteikti dar daugiau galių ir užtikrinti, kad jos turėtų visas priemones tam pasiekti.

„EKT+“: kaip siūloma direktyva bus sustiprintos ES nacionalinės konkurencijos institucijos

Kai tik pasiūlytos taisyklės bus priimtos, jos nacionalinėms konkurencijos institucijoms suteiks būtiniausių bendrųjų priemonių ir veiksmingų vykdymo užtikrinimo galių, kad institucijos:

- a) užtikrindamos ES antimonopolinių taisyklių vykdymą, veiktų savarankiškai ir dirbtų visiškai nešališkai – nevykdytų jokio viešojo ar privačiojo subjekto nurodymų;
- b) savo darbui turėtų reikiamų finansinių ir žmogiškųjų išteklių;
- c) turėtų visus reikiamus įgaliojimus visiems svarbiems įrodymams surinkti, kaip antai teisę apieškoti mobiliuosius telefonus, nešiojamuosius kompiuterius ir planšetinius kompiuterius;
- d) turėtų tinkamų priemonių proporcingoms ir atgrasomosioms sankcijoms už ES antimonopolinių taisyklių pažeidimus nustatyti. Pasiūlymu užtikrinama, kad įmonės, patronuojančiosios įmonės atsakomybės ir perėmimo sąvokos būtų taikomos laikantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos, kad įmonės negalėtų išvengti baudų imdamosi restruktūrizacijos. Nacionalinės konkurencijos institucijos galės užtikrinti, kad baudas sumokėtų ir tos teisės aktus pažeidusios įmonės, kurios teisiškai nėra įsisteigusios šalies teritorijoje, – tai svarbus aspektas, nes vis daugiau įmonių veiklą vykdo tarptautiniu mastu;
- e) taikytų suderintas pagrindines baudų neskyrimo programos sąlygas bei bendrą supaprastintų prašymų sistemą, ir tuo įmonės būtų skatinamos teikti neteisėtų kartelių įrodymus. Dėl to didės bendros paskatos įmonėms dalyvauti baudų neskyrimo programose ir pranešti apie savo dalyvavimą kartelyje.

Komisijos pasiūlyme pabrėžiama įmonių pagrindinių teisių svarba ir institucijų, kai jos naudojasi joms suteiktomis galiomis, prašoma laikytis atitinkamų garantijų pagal ES pagrindinių teisių chartiją ir bendruosius ES teisės principus.

² Žr. 2014 m. liepos 9 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Antimonopolinių nuostatų vykdymo užtikrinimo pagal Reglamentą Nr. 1/2003 dešimtmetis. Laimėjimai ir perspektyvos“, COM(2014) 453, paskelbtą <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0453>.

³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria siekiama valstybių narių konkurencijos institucijoms suteikti įgaliojimus, kad jos būtų veiksmingesnės vykdymo užtikrinimo institucijos ir užtikrintų tinkamą vidaus rinkos veikimą, COM/2017/0142 *final*, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_lt.pdf.

Pasiūlymas dėl naujų taisyklių teikiamas kaip direktyva, nes taip bus galima atsižvelgti į nacionalinius ypatumus. Direktyva jau perduota Europos Parlamentui ir Tarybai, kad jie ją priimtų pagal įprastą teisėkūros procedūrą. Kai direktyva bus priimta, valstybės narės jos nuostatas turės perkelti į savo nacionalinės teisės aktus.

Nauja anoniminio informavimo priemonė

Iki šiol dauguma kartelių būdavo aptinkama vykdant Komisijos baudų neskyrimo programą – ja įmonėms suteikiama galimybė pranešti apie savo dalyvavimą kartelyje ir už tai sumažinamas joms skiriamos baudos dydis. 2017 m. kovo mėn. Komisija paskelbė naują anoniminio informavimo priemonę. Šia priemone galimybė suteikiama ir asmenims, žinantiems apie kartelio egzistavimą arba veikimą arba apie kitus antimonopolinių taisyklių pažeidimus, kad tokią praktiką būtų lengviau sustabdyti⁴.

Asmenims susirūpinus dėl verslo praktikos, kuria gali būti pažeidžiama konkurencijos teisė, šia nauja priemone gali būti padedama padėti ištaisyti suteikiant informaciją, tačiau išsaugant anonimiškumą. Vidinė informacija gali būti galingas ginklas, padedantis Komisijai atskleisti kartelius ir kitokią antikonkurencinę veiklą. Naujoji sistema padidina pažeidimų nustatymo ir pažeidėjų patraukimo baudžiamojon atsakomybėn tikimybę, todėl turėtų dar labiau atgrasyti įmones nuo kartelinių susitarimų sudarymo ir dalyvavimo juose arba kitų rūšių neteisėtos antikonkurencinės veiklos vykdymo. Informacija gali padėti paspartinti Komisijos atliekamų tyrimus ir padidinti jų veiksmingumą, o tai naudinga vartotojams ir visai ES ekonomikai.

Pirmų priemonės taikymo mėnesių skaičiai yra teigiami: iš jų matyti, kad informatoriai naudojami naujuoju kanalu. Pranešimų gaunama reguliariai.

Veiksmingesnės valstybės pagalbos politikos siekis – mažiau svarbiems dalykams mažiau dėmesio

Atsižvelgiant į Komisijos požiūrį, kad svarbiems dalykams reikia skirti daug dėmesio, o ne tokiems svarbiems – mažiau, gerokai didesniai skaičiai mažesnių ir problemų nekeliančių valstybės pagalbos priemonių dabar nebetaikomas išankstinio pranešimo reikalavimas – tai nustatyta Bendrajame bendrosios išimties reglamente, o vietoj to reikalavimo valstybėse narėse sustiprinama kontrolė, padidinamas pagalbos skaidrumas ir geriau vertinamas jos poveikis⁵. Gegužės 17 d. Komisija išplėtė Bendrojo bendrosios išimties reglamento taikymo sritį ir įtraukė uostus bei oro uostus, taip pat supaprastino tam tikrus kitų sričių dalykus, pavyzdžiui, susijusius su kultūros projektais bei universaliosiomis sporto arenomis ir kompensacijomis ES atokiausiuose regionuose veikiančioms įmonėms⁶. Tikimasi, kad tuo bus palengvintas viešasis investavimas, kuriuo remiami Komisijos bendrieji tikslai, susiję su darbo vietų kūrimu ir ekonomikos augimu, klimatu, inovacijomis ir socialine sanglauda.

Rengdama analitines lenteles, Komisija valstybių narių institucijoms toliau teikė rekomendacijas dėl valstybės pagalbos taisyklių (pataisytų 2016 m. priėmus Komisijos

⁴ Žr. <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

⁵ Žr. 2018 m. sausio 16 d. dokumentą *2017 Scoreboard confirms benefits of modernisation leading to quicker implementation on the ground of public support by Member States* (IP/18/263), paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-263_en.htm.

⁶ 2017 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 2017/1084, kuriuo dėl pagalbos uostų ir oro uostų infrastruktūrai, dėl pranešimo apie pagalbą kultūrai ir paveldo išsaugojimui ir pagalbą sporto ir daugiaviečių laisvalaikio infrastruktūroms ribų ir dėl atokiausiems regionams skirtų regioninės veiklos pagalbos schemų iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 651/2014 ir dėl tinkamų finansuoti išlaidų apskaičiavimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 702/2014; paskelbtas <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

pranešimą dėl valstybės pagalbos sąvokos⁷⁾ taikymo viešajam infrastruktūros projektų finansavimui. Iš dalies pakeistu Bendroju bendrosios išimties reglamentu ir analitinėmis lentelėmis sudaromos lengvesnės sąlygos greičiau investuoti į infrastruktūrą, o projektų plėtotėjams ir pagalbą teikiančioms institucijoms suteikiama teisinio tikrumo.

Komisijos tarnybos užtikrino, kad būtų lengviau laikytis valstybės pagalbos modernizavimo skaidrumo nuostatų, – bendradarbiaudamos su valstybėmis narėmis jos parengė skaidraus skyrimo modulį, t. y. naują IT priemonę duomenims apie valstybės pagalbą teikti ir skelbti⁸. 2017 m. spalio mėn. pabaigos duomenimis, prie skaidraus skyrimo modulio buvo prisijungusios 24 valstybės narės. 22 valstybės narės paskelbė apie pagalbos skyrimą apytikriai 15 000 kartų.

Komisija valstybes nares taip pat remia pagal daugiašalės partnerystės priemonę, pavyzdžiui, pasitelkdama Valstybės pagalbos modernizavimo įgyvendinimo darbo grupę. Padedant šiai darbo grupei, valstybės narės gali keistis geriausia patirtimi, susijusia su jų valstybės pagalbos kontrolės sistemomis, be to, grupė veikia kaip valstybių narių ir Komisijos neformalių diskusijų valstybės pagalbos klausimais tinklas.

3. Naudojimas visomis bendrosios skaitmeninės rinkos teikiamomis galimybėmis

Skaitmeninės technologijos dabar yra neatskiriama ES piliečių gyvenimo namuose, darbe, studijuojant ar keliaujant dalis. 360 mln. europiečių kasdien naudojami internetu, iš jų beveik 60 proc. jungiasi mobiliuoju ar išmaniuoju telefonu. Kad galėtų kuo labiau pasinaudoti naujomis to teikiamomis galimybėmis, Europai reikia iš tikrųjų sujungtos bendrosios skaitmeninės rinkos. Konkurencijos politika yra neatskiriama Komisijos bendrosios skaitmeninės rinkos gerinimo ir stiprinimo strategijos dalis, skatinanti naują augimą ir sukurianti šimtus tūkstančių naujų darbo vietų⁹.

Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas siekiant palaikyti inovacijas interneto rinkose

Skaitmeniniame sektoriuje svarbu, kad rinkoje dominuojančios sėkmingos bendrovės negalėtų naudotis savo įtaka konkurencijai panaikinti, nes tai galiausiai gali labai pakenkti inovacijoms.

2017 m. birželio mėn. Komisija nustatė, kad bendrovė „Google“ piktnaudžiavo savo, kaip paieškos sistemos, dominuojančia padėtimi rinkoje, nes paieškos rezultatuose siūlydavo savas kainų palyginimo paslaugas¹⁰.

Byla *Google Shopping*. Platesnis pasirinkimas vartotojams

Svarbiausias „Google“ produktas yra „Google“ paieškos sistema, teikianti bendrosios paieškos rezultatus vartotojams, kurie už paslaugą moka savo duomenimis. 2004 m. „Google“ pradėjo veikti atskiroje Europos kainų palyginimo paslaugų rinkoje – jos siūlytas produktas dabar vadinamas „Google Shopping“. 2008 m. „Google“ ėmėsi Europos rinkose strategijos išsiūlyti savą kainų palyginimo paslaugą. Ši strategija buvo grindžiama „Google“ dominavimu bendrosios interneto

⁷ OL C 262, 2016 7 19, p. 1.

⁸ Daugiau informacijos apie skaidraus skyrimo modulį galima rasti <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>.

⁹ Daugiau informacijos galima rasti https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_lt.

¹⁰ Byla AT.39740 – *Google Search (Shopping)*, žr. 2017 m. birželio 27 d. dokumentą IP/17/1784, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_lt.htm.

paieškos rinkoje, o ne konkurencija pranašumais kainų palyginimo rinkose. „Google“ sistemingai pateikdavo savo kainų palyginimo paslaugą matomiausioje vietoje, o varžovų kainų palyginimo priemonės jos paieškos rezultatuose būdavo nustumiamos į žemesnes vietas. Yra įrodymų, kad net geriausiai vertinama varžovų paslauga būdavo rodoma vidutiniškai tik ketvirtajame „Google“

paieškos rezultatų puslapyje, o kitos rodomos dar toliau. Pačios „Google“ kainų palyginimo paslaugai netaikomi jos bendrosios paieškos algoritmai ir į žemesnę vietą ji nestumiama. Todėl „Google“

kainų palyginimo paslauga „Google“ paieškos rezultatų sąrašė vartotojams buvo daug geriau matoma nei varžovų.

Yra įrodymų, kad vartotojai daug dažniau spusteli matomesnius rezultatus, t. y. tuos, kurie „Google“ paieškos rezultatų sąrašė yra aukščiau. Dėl neteisėtos „Google“ praktikos jos kainų palyginimo paslaugos vartotojų srautas labai padidėjo, o varžovai ilgam prarado labai daug vartotojų.

Komisija įmonei „Google“ už ES antimonopolinių taisyklių pažeidimą skyrė 2,42 mlrd. EUR baudą. Komisijos sprendime įmonei „Google“ nurodyta vienodomis sąlygomis vertinti varžovų kainų palyginimo paslaugas ir savo paslaugą.

Pagal ES antimonopolines taisykles pats dominavimas rinkoje nėra neteisėtas. Tačiau dominuojančioms bendrovėms tenka ypatinga atsakomybė nepiktnaudžiauti savo stipria padėtimi rinkoje ir neriboti konkurencijos rinkoje, kur jos dominuoja, ar atskirose, bet susijusiose rinkose. „Google“ iš kitų bendrovių atėmė galimybę konkuruoti pranašumais ir diegti naujoves, todėl taip pažeidė ES antimonopolines taisykles. Tačiau svarbiausia tai, kad iš Europos vartotojų ji atėmė galimybę tinkamai rinktis paslaugas ir visapusiškai naudotis inovacijomis.

„Google“ piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi Komisija toliau tiria dviejose kitose bylose, susijusiose su mobiliomis programomis bei paslaugomis („Android“¹¹) ir „Google“ paieškos reklamomis, rodomomis kitose svetainėse („AdSense“¹²).

Komisija taip pat tikrino įmonės „Amazon“ platinimo susitarimus su e. knygų leidėjais Europoje¹³. Komisija pradėjo tyrimą, nes jai kilo susirūpinimas dėl „Amazon“ knygų platinimo susitarimų nuostatų, kuriomis galėjo būti pažeistos ES antimonopolinės taisyklės. Šiomis nuostatomis, kartais vadinamomis nuostatomis dėl didžiausio palankumo statuso suteikimo, reikalauta, kad leidėjai bendrovei „Amazon“ siūlytų panašias arba geresnes teises nei jos konkurentams ir (arba) informuotų bendrovę „Amazon“ apie jos konkurentams taikomas palankesnes arba alternatyvias sąlygas. Komisija laikėsi nuomonės, kad dėl tokių nuostatų kitoms e. knygų platformoms gali būti sunkiau plėtoti inovacines e. knygų paslaugas ir veiksmingai konkuruoti su „Amazon“.

„Amazon“, siekdama išsklaidyti Komisijos abejones, pasisiūlė nevykdyti, nenustatyti naujų ir nekeisti jau sudarytų susitarimų su leidėjais sąlygų. Įmonės „Amazon“ iš pradžių pasiūlyti įsipareigojimai buvo iš dalies pakeisti gavus atsiliepimų iš suinteresuotųjų šalių. Gegužės mėn. Komisija padarė išvadą, kad iš dalies pakeistoje galutinėje įsipareigojimų versijoje siūlomas savalaikis, veiksmingas ir išsamus Komisijos nustatytų konkurencijos

¹¹ Byla AT.40099 – *Google Android*, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

¹² Byla AT.40411 – *Google Search (AdSense)*, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.

¹³ Byla AT.40153 – *Didžiausio palankumo statuso suteikimo e. knygoms sąlygos ir susiję klausimai*, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40153.

problemų sprendimas¹⁴. Įsipareigojimais bus padėta užtikrinti inovacijas ir sąžiningą konkurenciją 1 mlrd. EUR viršijančioje Europos e. knygų rinkoje ir užtikrinti Europos vartotojams naudingą didesnę pasirinkimą ir konkurenciją.

Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas sporto rinkose

2017 m. gruodžio 8 d. Komisija priėmė sprendimą, kuriuo nustatė, kad Tarptautinės čiuožimo sąjungos (TČS) atrankos taisyklėmis pažeistas SESV 101 straipsnis¹⁵. Taisyklėmis buvo taikomos didžiulės baudos be TČS leidimo organizuojamose greitojo čiuožimo varžybose dalyvaujantiems sportininkams, net kai tokios varžybos nekėlė grėsmės teisėtiems sporto tikslams, pavyzdžiui, sąžiningumo sporte apsaugai, tinkamoms sportavimo sąlygoms arba sportininkų sveikatai ir saugumui.

Komisija nustatė, kad TČS atrankos taisyklėmis sportininkams neleista varžytis TČS neorganizuojamuose čiuožimo renginiuose, todėl jie galėjo netekti papildomo pajamų šaltinio per palyginti trumpą greitojo čiuožimo karjerą. Be to, dėl TČS atrankos taisyklių nepriklausomiems organizatoriams buvo sunku rengti greitojo čiuožimo varžybas, nes jie negalėjo pritraukti geriausių sportininkų. Taigi buvo ribojamas alternatyvių ir naujoviškų greitojo čiuožimo varžybų rengimas, o tai buvo nenaudinga gerbėjams ir žiūrovams.

Nors Komisija laikėsi nuomonės, kad jos intervencija buvo būtina tos bylos aplinkybėmis, sprendimas nereiškia, jog Komisija siekia būti teisėja kiekviename ginče dėl sporto.

Komisijos atliekamas elektroninės prekybos sektoriaus tyrimas

Elektronine prekyba vartotojams turėtų būti teikiamas platesnis prekių ir paslaugų pasirinkimas, taip pat galimybė pirkti kitose šalyse. Tačiau, nors vis daugiau prekių ir paslaugų internetu parduodama visame pasaulyje, tarpvalstybinis pardavimas internetu ES auga lėtai. 2015 m. Komisija pradėjo sektoriaus tyrimą, kad nustatytų galimas konkurencijos problemas Europos elektroninės prekybos rinkose¹⁶. Atlikdama tyrimą Komisija surinko duomenis iš beveik 1 900 įmonių, vykdančių elektroninę prekybą vartojimo prekėmis ir skaitmeniniu turiniu, ir išnagrino maždaug 8 000 patalpinimo ir licencijų sutarčių. Atsižvelgusi į pastabas, gautas dėl 2016 m. rugsėjo mėn. preliminarios ataskaitos, 2017 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė galutinę sektoriaus tyrimo ataskaitą¹⁷. Nustatyti faktai jau dabar padeda Komisijai kryptingiau užtikrinti ES konkurencijos taisyklių taikymą elektroninės prekybos rinkose. Be to, sektoriaus tyrimas paskatino keletą įmonių savo iniciatyva peržiūrėti savo komercinę praktiką.

Kainų ribojimo ir geografinio blokavimo problemos sprendimas

2017 m. vasario mėn. Komisija pradėjo tris atskirus tyrimus, kuriais vertino, ar tam tikra pardavimo internetu praktika netrukdo vartotojams turėti tarpvalstybinį pasirinkimą ir už konkurencingas kainas pirkti plataus vartojimo elektroninius prietaisus, vaizdo žaidimus ir apgyvendinimo viešbutyje

¹⁴ Žr. 2017 m. gegužės 4 d. dokumentą IP/17/1223, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1223_en.htm.

¹⁵ Byla AT.40208 – *Tarptautinės čiuožimo sąjungos atrankos taisyklės*, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40208.

¹⁶ Daugiau informacijos galima rasti http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html.

¹⁷ Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui *E. prekybos sektoriaus tyrimo galutinė ataskaita*, COM(2017) 229 final, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_lt.pdf.

paslaugas¹⁸. Visais trimis tyrimais siekiama spręsti konkrečias problemas, susijusias su mažmeninių kainų apribojimais, diskriminavimu dėl vietos ir geografiniu blokavimu, nustatytais vertikaliaisiais bendrovių susitarimais. Preliminarūs Komisijos atliekamo konkurencijos elektroninės prekybos sektoriuje tyrimo rezultatai rodo, kad tokie apribojimai plačiai taikomi visoje ES.

Be to, 2017 m. birželio mėn. Komisija pradėjo oficialų antimonopolinį tyrimą dėl drabužių gamintojo ir mažmenininko „Guess“ sudarytų platinimo susitarimų ir taikomos praktikos¹⁹. Komisija taip pat pradėjo tris atskirus antimonopolinius tyrimus, siekdama įvertinti, ar įmonės „Nike“, „Sanrio“ ir „Universal Studios“ neriboja tarpvalstybinio ir internetinio antrinių produktų pardavimo²⁰. Komisija tiria, ar dėl šių bendrovių licencijavimo ir platinimo praktikos iš vartotojų gali būti atimama teisė bendrojoje rinkoje turėti platesnį pasirinkimą ir gauti geresnių pasiūlymų.

Vienas pagrindinių Komisijos bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos²¹ tikslų – vartotojams ir įmonėms suteikti geresnę prieigą prie prekių ir paslaugų, pavyzdžiui, užtikrinant ES konkurencijos taisyklių laikymąsi, panaikinant nepagrįstą geografinį blokavimą²² ir sudarant sąlygas tarpvalstybiniam internetinių turinio paslaugų perkeliamumui.

Aktyvios konkurencijos užtikrinimas žiniasklaidos sektoriuje

Žiniasklaidos sektorius labai svarbus siekiant informacinių ir ryšių technologijų pažangos, taip pat plėtojant ir išsaugant kultūrą, informaciją, švietimą ir demokratiją. Kadangi skaitmeninis turinys vis labiau prieinamas ir platinamas įvairiose platformose (skaitmeniniuose antžeminiuose, kabeliniuose, palydoviniuose, interneto ir judriojo ryšio tinkluose), įmonės yra linkusios derinti turinio gamybą su platinimu. Vienas iš didžiausių susirūpinimą Komisijai keliančių klausimų vertinant įmonių susijungimą žiniasklaidos sektoriuje yra tai, ar nebus daromas neigiamas poveikis prieigai prie pagrindinių elementų – turinio, technologijos ar sujungimo.

2017 m. balandžio mėn., remdamasi Susijungimų reglamentu, Komisija leido Jungtinėse Amerikos Valstijose įsisteigusiai įvairių veiklą visame pasaulyje vykdančiai žiniasklaidos įmonei „Twenty-First Century Fox“ įsigyti įmonę „Sky“²³. Įmonė „Sky“ yra pagrindinė Airijos, Austrijos, Italijos, Jungtinės Karalystės ir Vokietijos mokamos televizijos operatorė, o „Twenty-First Century Fox“ – viena iš šešių pagrindinių Holivudo kino studijų ir TV kanalo operatorė. „Fox“ ir „Sky“ daugiausia veikia skirtingose rinkose Austrijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Vokietijoje. Komisija padarė išvadą, kad sandoris nekels grėsmės konkurencijai Europoje.

¹⁸ Žr. 2017 m. vasario 2 d. dokumentą IP/17/201, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-201_en.htm.

¹⁹ Byla AT.40428 – *Guess*, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

²⁰ Byla AT.40432 – *Licencijuotos prekės – Sanrio*, AT.40433 – *Licencijuotos prekės – Universal Studios*, AT.40436 – *Licencijuotos prekės – Nike*, žr. 2017 m. birželio 14 d. dokumentą IP/17/1646, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1646_en.htm.

²¹ Žr. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/>.

²² Žr. 2018 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/302 dėl nepagrįsto geografinio blokavimo ir kitų formų diskriminavimo dėl klientų pilietybės, gyvenamosios vietos arba įsisteigimo vietos vidaus rinkoje problemos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2006/2004 ir (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB (OL L 60I, 2018 3 2, p. 1).

²³ Byla M.8354 – *Fox / Sky*, 2017 m. balandžio 7 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8354.

Gegužės mėn. Komisija pritarė tam, kad įmonė „Vivendi“ *de facto* įgytų įmonės „Telecom Italia“ kontrolę²⁴. Ir „Telecom Italia“ (Italija), ir „Vivendi“ (Prancūzija), turėdamos akcijų dviejose kitose bendrovėse – atitinkamai „Persidera“ ir „Mediaset“, veikia didmeninės prieigos prie skaitmeninių antžeminių TV kanalų transliavimo tinklų rinkoje. Komisija nustatė, kad, įvykdžius sandorį, „Vivendi“ būtų turėjusi paskatų didmeninės prieigos prie skaitmeninių antžeminių televizijos tinklų rinkoje didinti kainas, taikomas TV kanalams. Siekdama išspręsti Komisijos nustatytas konkurencijos problemas įmonė „Vivendi“ įsipareigojo parduoti įmonės „Telecom Italia“ turimą įmonės „Persidera“ dalį. Komisijos sprendimo sąlyga – turi būti įvykdyti visi įsipareigojimai.

Komisija turi išimtinę jurisdikciją vertinti siūlomų sandorių poveikį konkurencijai įvairiose Europos ekonominės erdvės rinkose. Tačiau ES susijungimų reglamentu pripažįstama, kad valstybės narės gali imtis tinkamų priemonių, įskaitant draudimą vykdyti siūlomus sandorius, kad apgintų savo teisėtus interesus, pavyzdžiui, žiniasklaidos pliuralizmą. Šiuo atžvilgiu Jungtinės Karalystės valstybės sekretorius kultūros, žiniasklaidos ir sporto klausimais dabar svarsto, ar imtis tinkamų priemonių žiniasklaidos pliuralizmui Jungtinėje Karalystėje apsaugoti, atsižvelgiant į tai, kad įmonė „Twenty-First Century Fox“ nori įsigyti įmonę „Sky“.

Komisija taip pat patvirtino dvi pagalbos schemas, pagal kurias remiamas švietimo ir kultūros atžvilgiu vertingų skaitmeninių vaizdo žaidimų plėtojimas ir reklamavimas Vokietijoje²⁵ ir Danijoje²⁶.

Susijungimų kontrolė ir tikslios informacijos teikimo svarba

Vertindama siūlomą susijungimo sandorį Komisija privalo turėti galimybę sprendimus priimti tiksliai žinodama visus faktus. ES susijungimų reglamentu įmonės įpareigos, vykstant susijungimo tyrimui, teikti tikslią, neklaidinančią informaciją, nes tai labai svarbu, kad Komisija galėtų laiku ir veiksmingai patikrinti susijungimą ir perėmimą. Ši pareiga taikoma neatsižvelgiant į tai, ar informacija daromas poveikis galutiniam susijungimo vertinimo rezultatui.

Įmonė „Facebook“, 2014 m. pranešusi įsigyjanti „WhatsApp“²⁷, Komisiją informavo, kad bus neįmanoma patikimai automatiškai suderinti „Facebook“ naudotojų ir „WhatsApp“ naudotojų paskyrų. Tačiau vėliau Komisija nustatė, kad, priešingai nei įmonės „Facebook“ nurodyta vykstant 2014 m. susijungimo tikrinimo procesui, techninės galimybės automatiškai suderinti „Facebook“ naudotojų ir „WhatsApp“ naudotojų paskyras būta jau 2014 m. ir kad „Facebook“ žinojo apie tokią galimybę. Pateikusi prieštaravimo pareiškimą Komisija 2017 m. gegužės mėn. įmonei „Facebook“ už netikslios arba klaidinančios informacijos teikimą

²⁴ Byla M.8465 *Vivendi / Telecom Italia*, 2017 m. gegužės 30 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8465.

²⁵ Valstybės pagalbos bylos SA.46572 – Vokietija – Bavarijos žaidimų rėmimo priemonė, 2017 m. rugsėjo 4 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁶ SA.45735 – Danija – Kultūrinių ir švietėjiškų skaitmeninių žaidimų plėtojimo, gamybos ir reklamavimo schema, 2017 m. gegužės 12 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁷ Byla M.7217 – *Facebook / Whatsapp*, 2014 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217.

paskyrė 110 mln. EUR baudą²⁸. Šis sprendimas – aiškus signalas įmonėms, kad jos privalo laikytis visų ES susijungimo taisyklių aspektų, įskaitant pareigą teikti tikslią informaciją.

Junglumo visoje ES rėmimas

Interneto ryšys ir aprėptis – būtina skaitmeninio plėtojimo ir inovacijų sąlyga. Įgyvendindama savo bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją Komisija siekia skatinti plačiajuosčio ryšio plėtojimą, visų pirma vietovėse, kuriose ryšio paslaugų teikiama per mažai, ir ES užtikrinti aukšto lygio junglumą. Komisija nustatė tikslą užtikrinti, kad ryšį, kurio atsiuntimo ir išsiuntimo sparta yra 1 gigabitas duomenų per sekundę, iki 2025 m. turėtų visos mokyklos, didieji transporto mazgai ir pagrindiniai viešųjų paslaugų teikėjai, taip pat skaitmeninei veiklai imlios įmonės. Be to, visi Europos namų ūkiai turėtų turėti prieigą prie tinklų, kuriuose duomenų atsiuntimo greitis yra bent 100 Mbps, o iki 2025 m. tas greitis galėtų būti padidintas iki 1 gigabito²⁹. Galiausiai, taip pat iki 2025 m., visų miestų teritorijose ir visose didžiausiose sausumos transporto magistralėse turėtų būti nepertraukiamas 5G ryšys.

Bendroju bendrosios išimties reglamentu (jis skirtas visų pirma nepakankamai aprūpintoms vietovėms ir juo valstybėms narėms leidžiama plačiajuosčio ryšio tinklus diegti nepranešant apie valstybės pagalbą) ir Komisijos Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairėmis³⁰ investicijoms į plačiajuosčių ryšių užtikrinamas stabilumas ir teisinis tikrumas. Tomis nuostatomis raginama greitai diegti viešosiomis lėšomis finansuojamą plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, tam naudojant viešąsias lėšas, kartu kuo labiau sumažinant riziką, kad bus išstumtos privačiosios investicijos arba sukurta monopolija. Visos valstybės narės dabar patvirtino ir (arba) atnaujino nacionalines ir (arba) regionines plačiajuosčio ryšio strategijas ir laipsniškai pritaiko jas naujiems, iki 2025 m. pasiektiniams, junglumo strateginiams tikslams. Komisija 2017 m. patvirtino plačias nacionalines ir regionines plačiajuosčio ryšio schemas, visų pirma, Lietuvos, Kroatijos, Austrijos, Vokietijos ir Lenkijos. Planuojamomis priemonėmis vartotojams ir įmonėms bus suteiktas greitesnis internetas. 2017 m. Konkurencijos generalinis direktoratas naujam ES plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklui³¹ ir rengiant plačiajuosčio ryšio kaimo vietovėse priemonių rinkinį³² savo kompetencija aktyviai padėjo taikyti konkurencijos teisę, visų pirma, valstybės pagalbos taisykles. Abiem iniciatyvomis siekiama didinti pajėgumus (teisinius, techninius arba finansinius) ir skleisti žinias apie plačiajuosčių ryšių, įskaitant keitimąsi dabar esama geriausia patirtimi, kad Europoje būtų galima sparčiau įdiegti plačiajuosčio ryšio planus.

²⁸ Byla M.8228 – *Facebook / Whatsapp* (Art. 14.1 proc.), žr. 2017 m. gegužės 18 d. dokumentą IP/ 17/1369, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm.

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Regionų komitetui, *Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę*, COM(2016) 587, ir Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, SWD(2016)300, paskelbti <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>.

³⁰ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairės“, OL C 25, 2013 1 26, paskelbtas <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:lt:PDF>.

³¹ Daugiau informacijos galima rasti <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³² Daugiau informacijos galima rasti <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-more-broadband-rural-areas>.

4. Sąžiningos konkurencijos koncentruotose rinkose skatinimas, siekiant naudos piliečiams ir įmonėms

Didelė rinkos koncentracija reiškia, kad keletas įmonių turi dideles konkretaus sektoriaus rinkos dalis. Griežtu konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimu pasiekama, kad didelės ir įtakingos įmonės negalėtų piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje taip, kad tai būtų nenaudinga jų klientams ir visai ekonomikai. Teisingumo Teismas rugsėjo mėn. išaiškino nuolaidos už išimtinumą, taikomos dominuojančią padėtį užimančių įmonių, teisėtumo vertinimo sistemą. Teismas patvirtino, kad tokios nuolaidos pirmiausia yra neteisėtos ir kad antikonkurencinis poveikis gali būti įrodytas daugeliu priemonių³³. Procedūriniu požiūriu, Teismas taip pat priminė, kad svarbu registruoti kontaktus su įmonėmis ir kitomis šalimis, dalyvaujančiomis vykstant konkurencijos tyrimams, ir tai visiškai atitinka Komisijos požiūrį, t. y. tai, kad Komisija pabrėžia sąžiningumą ir įmonių teisių į gynybą paisymą.

Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas farmacijos sektoriuje

Europos piliečiams reikia prieigos prie naujoviškų, saugių ir įperkamų vaistų. Farmacijos įmonėms, medicinos priemonių įmonėms arba kitoms su sveikata susijusioms įmonėms neleidžiant taikyti nesąžiningos praktikos, laimi piliečiai. Plėtojami nauji, geresni produktai, kainos mažėja, o sveikatos srities biudžetas taupomas. Europos Sąjungoje kiekviena valstybė narė turi skirtingą vaistų kainodaros ir kompensavimo sistemą, pritaikytą tos šalies ekonomikai ir sveikatos priežiūros poreikiams; tačiau visos ES bendrojoje rinkoje veikiančios farmacijos įmonės privalo laikytis konkurencijos taisyklių.

2017 m. gegužės mėn. Komisija pradėjo oficialų tyrimą kilus susirūpinimui, kad „Aspen Pharma“ ėmė taikyti pernelyg dideles penkių gyvybę gelbstinčių vaistų nuo vėžio kainas³⁴. Komisija tiria, ar „Aspen“, pažeisdama ES antimonopolines taisykles, nepiktnaudžiavo dominuojančia padėtimi rinkoje. Komisija dabar šio išsamaus tyrimo vykdymui teiks pirmumą. Oficialios tyrimo procedūros pradžia nereiškia, kad jau žinomas tyrimo rezultatas.

Komisija tiria gyvybę gelbstinčių vaistų kainodaros praktiką. „Aspen“ byla

„Aspen“ – pasaulinė farmacijos įmonė, Pietų Afrikoje turinti centrinę būstinę, o EEE – kelias patronuojamąsias įmones. Tyrimas yra susijęs su įmonės „Aspen“ nišinių vaistų, skirtų vėžiui, pavyzdžiui, hematologiniams navikams, gydyti, kainodaros praktika. Vaistai parduodami įvairios sudėties ir įvairiais pavadinimais. „Aspen“ šiuos vaistus įsigijo, kai baigė galioti patento suteikiama jų teisinė apsauga.

Komisija tiria įtarimus, kad „Aspen“ labai stipriai ir nepagrįstai keliais šimtais procentų padidino kainas, – tai vadinama dirbtiniu kainos išpūtimu. Siekdama taip padidinti kainas įmonė „Aspen“ pagrasino tuos vaistus atšaukti keliose valstybėse narėse, o keliais atvejais taip ir padarė. Tyrimas apima visą EEE, išskyrus Italiją, nes Italijos konkurencijos institucijos 2016 m. rugsėjo mėn. jau priėmė pažeidimo sprendimą dėl „Aspen“.

Tai pirmas Komisijos tyrimas, susijęs su pernelyg didelių kainų taikymo praktika farmacijos sektoriuje.

Komisija taip pat akylai stebi ir stengiasi neleisti originaliųjų vaistų įmonėms atidėlioti generinių vaistų pateikimą rinkai arba trukdyti juos pateikti. 2017 m. liepos mėn. Komisija

³³2017 m. rugsėjo 6 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas *Intel / Komisija*, C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632.

³⁴ Byla AT.40394 – *Aspen*, žr. 2017 m. gegužės 15 d. dokumentą IP/17/1323, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm.

farmacijos įmonei „Teva“ nusiuntė prieštaravimo pareiškimą³⁵. Komisija įmonei „Teva“ pranešė savo preliminarią nuomonę, kad susitarimu, sudarytu su įmonės konkurente „Cephalon“, pažeidžiamos ES antimonopolinės taisyklės. Pagal susitarimą „Teva“ įsipareigojo nepardavinėti pigesnio generinio įmonės „Cephalon“ vaisto (modafinilo) nuo miego sutrikimų.

Generinių vaistų pateikimas į rinką ir konkurencija yra esminis elementas, dėl kurio sveikatos priežiūra gali būti įperkama. Prieštaravimo pareiškime teigiama, kad įmonių „Cephalon“ ir „Teva“ susitarimu dėl ginčo patentų klausimais galbūt buvo atidėtas pigesnio generinio vaisto pateikimas į rinką, dėl to modafinilo kainos buvo didesnės ir padaryta didelė žala ES pacientams ir sveikatos priežiūros paslaugų biudžetui. Įmonės dabar turi galimybę atsakyti į Komisijos iškeltus klausimus. Prieštaravimo pareiškimo išsiuntimas neturi lemiamos įtakos tyrimo išvadoms.

Pagrindiniai jungimosi sandoriai farmacijos sektoriuje

Birželio mėn. Komisija patvirtino įmonės „Johnson & Johnson“ vykdomą įmonės „Actelion“ įsigijimą³⁶, tačiau reikėjo prisiimti įpareigojimus. Nors abiejų įmonių veikla iš esmės buvo papildanti viena kitą, jos abi siekė sukurti vaistus nuo nemigos, pagrįstus nauju būdu gydyti šią būseną. Komisijos rinkos tyrimas parodė, kad tokiu sandoriu, apie kokį pranešta, įmonei „Johnson & Johnson“ būtų suteikta galimybė ir paskata racionalizuoti savo konkuruojančius nemigos mokslinius tyrimus ir plėtoti programas vieno iš vaistų pateikimą atidėliojant arba nutraukiant. Siekdama pašalinti šį dėl konkurencijos kylantį susirūpinimą įmonė „Johnson & Johnson“ pasiūlė prisiimti įsipareigojimus ir užtikrinti, kad negalės daryti neigiamos įtakos nė vienos iš dviejų mokslinių tyrimų programų plėtojimui.

Pagrindiniai jungimosi sandoriai agrochemijos sektoriuje

Sėklos ir pesticidų produktai labai svarbūs ūkininkams ir, galiausiai, vartotojams. Komisija šiame sektoriuje užtikrina veiksmingą konkurenciją, kad ūkininkai galėtų gauti naujoviškus produktus, geresnę kokybę ir konkurencingas kainas. Komisija šioje rinkoje pagal ES susijungimų reglamentą vertino pastaruoju metu vykdytą įmonių „Dow“ ir „Dupont“, „Syngenta“ ir „ChemChina“, taip pat „Bayer“ ir „Monsanto“ jungimąsi. Abu sprendimai buvo priimti atlikus išsamų siūlomų sandorių patikrinimą.

Įmonių „Dow“ ir „DuPont“ susijungimo ir „ChemChina“ vykdyto įmonės „Syngenta“ įsigijimo sąlyginis patvirtinimas

2017 m. kovo mėn. Komisija patvirtino JAV cheminių medžiagų įmonių „Dow“ ir „DuPont“ susijungimą, tačiau turėjo būti įvykdytos sąlygos, susijusias su dalies įmonės „DuPont“ pasaulinio pesticidų verslo pardavimu, įskaitant jos pasaulinę mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros organizaciją³⁷. Komisija išreiškė susirūpinimą, kad po susijungimo praneštomis sąlygomis galėtų sumažėti kainų ir asortimento konkurencija keliose esamų pesticidų rinkose. Be to, išsamus susijungimo tyrimas, kuriuo nagrinėtas poveikis inovacijų konkurencijai keliose inovacijų erdvėse, kuriose šalys savo mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros pastangomis konkuruoja tarpusavyje, ir poveikis pesticidų inovacijų konkurencijai apskritai, atskleidė, kad dėl susijungimo labai sumažėtų

³⁵ Byla AT.39686 – *Cephalon*, žr. 2017 m. liepos 17 d. dokumentą IP/17/2063, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2063_en.htm.

³⁶ Byla M.84401 *J&J/Actelion*. Daugiau informacijos galima rasti http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8401.

³⁷ Byla M.7932 *Dow / DuPont*, 2017 m. kovo 27 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

inovacijų. Įmonių „Dow“ ir „DuPont“ prisiimtais įsipareigojimais pašalinti visi susirūpinimą keliantys dalykai.

2017 m. balandžio mėn. Komisija leido įmonei „ChemChina“ įsigyti įmonę „Syngenta“ (šios įmonės yra atitinkamai iš Kinijos ir Šveicarijos), tačiau turėjo būti įvykdytos sąlygos³⁸. Komisijai buvo kilęs susirūpinimas, kad tokiu sandoriu, apie kokį pranešta, bus sumažinta konkurencija keliose esamose pesticidų rinkose Europos ekonominėje erdvėje. Be to, Komisijai kilo susirūpinimas, kad sandoriu bus sumažinta konkurencija augalų augimą reguliuojančių medžiagų srityje. Todėl patvirtinta nustačius sąlygą, kad turi būti perduotos didelės dalys įmonės „ChemChina“ Europos pesticidų ir augalų augimo reguliavimo medžiagų verslo. Komisijos tyrimas buvo sutelktas į konkurenciją esamų pesticidų srityje, nes „ChemChina“ nekonkuruoja su „Syngenta“ dėl naujų ir naujoviškų pesticidų plėtojimo.

Rugpjūčio mėn. Komisija pradėjo išsamų tyrimą pagal ES susijungimų reglamentą siekdama įvertinti siūlomą įmonės „Bayer“ (Vokietija) vykdomą įmonės „Monsanto“ (JAV) įsigijimą³⁹. Sujungta įmonė turėtų ir didžiausią pesticidų produktų portfelį, ir stipriausias pozicijas pasaulinėje sėklų ir jų charakteristikų rinkoje, ir dėl to būtų didžiausia integruota šio pramonės sektoriaus įmonė. Komisijai preliminariai kilo susirūpinimas, kad dėl siūlomo įsigijimo gali sumažėti konkurencija keliose skirtingose rinkose, o dėl to padidėti kainos, suprastėti kokybė, sumažėti pasirinkimas ir rasti mažiau inovacijų. Visų pirma, atlikus pirminį rinkos tyrimą nustatyta, kad preliminariai susirūpinimas kyla pesticidų, sėklų ir jų charakteristikų, taip pat skaitmeninio žemės ūkio srityse. Komisija taip pat tyrė, ar konkurentams taptų sunkiau bendradarbiauti su platintojais ir ūkininkais, jeigu „Bayer“ ir „Monsanto“ sugrupuotų arba susietų savo vykdomą pesticidų produktų ir sėklų pardavimą, visų pirma beatsirandant skaitmeniniam žemės ūkiui. Skaitmeninį žemės ūkį sudaro duomenų ir informacijos rinkimas apie ūkius, siekiant ūkininkams teikti specialiai jiems pritaikytus patarimus arba apibendrintus duomenis. Ir „Bayer“, ir „Monsanto“ investavo į šią naują technologiją. Atsižvelgdama į pasaulinį įmonių „Bayer“ ir „Monsanto“ veiklos mastą Komisija glaudžiai bendradarbiavo su kitomis konkurencijos institucijomis, visų pirma Jungtinių Amerikos Valstijų Teisingumo departamentu ir Australijos, Brazilijos, Kanados bei Pietų Afrikos antimonopolinėmis institucijomis.

Konkurencingų žaliavų kainų užtikrinimas Europos pramonės sektoriams

2017 m. balandžio mėn. Komisija pagal ES susijungimų reglamentą uždraudė įmonėms „HeidelbergCement“ ir „Schwenk“ perimti įmonę „Cemex Croatia“, kaip buvo siūloma⁴⁰. Komisija buvo labai susirūpinusi, kad dėl perėmimo labai sumažės konkurencija pilkojo cemento rinkose ir Kroatijoje padidės kainos.

Perėmus būtų panaikinta įmonių, tiesiogiai konkuravusių dėl Kroatijos cemento klientų verslo, konkurencija ir galėtų atsirasti dominuojanti padėtis rinkoje. Šalių bendros rinkos dalys būtų apie 45–50 proc., o kai kuriose šalies vietose – daugiau kaip 70 proc. Atlikusi išsamų tyrimą Komisija padarė išvadą, kad siūlomi įsipareigojimai yra nepakankami konkurencijai, kurios neliktų dėl susijungimo, pakeisti.

³⁸ Byla M.7962 *ChemChina / Syngenta*, 2017 m. balandžio 5 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

³⁹ Byla M.8084 – *Bayer / Monsanto*, žr. 2017 m. rugpjūčio 22 d. dokumentą IP/17/2762, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2762_en.htm. Galutinis sprendimas buvo priimtas 2018 m. kovo 21 d.; paskelbta http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2282_en.htm.

⁴⁰ Byla M.7878 *HeidelbergCement / Schwenk / Cemex Hungary / Cemex Croatia*, 2017 m. balandžio 5 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7878.

Cementas – svarbi statybos sektoriaus žaliava, o šis sektorius Kroatijoje sukuria daug darbo vietų ir pastaruosius kelerius metus patiria sunkumų. Komisija ėmėsi veiksmų siekdama apsaugoti klientus ir neleisti rasti neigiamam didesnių žaliavų kainų poveikiui tokiam svarbiam sektoriui.

5. Augimo skatinimas apsaugant konkurenciją tinklų pramonės šakose

Energetikos sektoriuje Komisija toliau kuria Europos energetikos sąjungą, kurioje laisvai ir saugiai tekėtų švari energija. Europos ekonomikai itin svarbu patikimas energijos tiekimas įmonėms ir vartotojams taikoma pagrįsta kaina ir darant minimalų poveikį aplinkai.

Valstybės pagalbos priemonės, kuriomis užtikrinamas energijos tiekimas Europos piliečiams ir įmonėms

Komisijos 2016 m. sektoriaus tyrimu dėl pajėgumų užtikrinimo priemonių⁴¹ suformuotas Komisijos ir ES valstybių narių glaudaus bendradarbiavimo, kuriuo siekiama užtikrinti, kad pajėgumų užtikrinimo priemonės būtų tinkamai parengtos ir atitiktų savo paskirtį, pagrindas. 2017 m. Komisija, remdamasi ataskaitoje nustatytais faktais, ėmėsi vykdymo užtikrinimo veiksmų ir priėmė galutinį sprendimą dėl pajėgumų užtikrinimo priemonių Prancūzijoje⁴². Be to, buvo patvirtintos pirmosios bendros Airijos ir Norvegijos pajėgumų užtikrinimo priemonės⁴³. Ši

pajėgumų užtikrinimo priemonė priinama visų galimų rūšių pajėgumų teikėjams, įskaitant apkrovos atsaką, visos salos rinkoje. Be to, glaudžiai bendradarbiaudama su atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis Komisija toliau stengėsi užtikrinti, kad dar šešios pajėgumų užtikrinimo priemonės⁴⁴ – Belgijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Italijoje ir Lenkijoje – būtų tinkamai parengtos ir atitiktų griežtus ES valstybės pagalbos taisyklių kriterijus, visų pirma Komisijos 2014 m.

Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires⁴⁵. Visų pirma, pagalba skiriama vykstant konkursams, konkursai būna atviri visoms technologijoms, galinčioms suteikti pageidaujamas paslaugas, įskaitant apkrovos atsaką. Šiomis vykdymo užtikrinimo priemonėmis papildoma Komisijos energetikos sąjungos strategija⁴⁶, kuria siekiama, kad Europoje būtų tiekama saugi, tvari ir konkurencinga energija.

Atviros ir integruotos dujų rinkos skatinimas

2017 m. Komisija toliau tyrė „Gazprom“ praktiką Vidurio ir Rytų Europoje⁴⁷. Remiantis Komisijos preliminariniu vertinimu, „Gazprom“ pažeidinėjo ES antimonopolines taisykles taikydama bendrą strategiją padalyti Vidurio ir Rytų Europos dujų rinkas.

⁴¹ 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija paskelbė sektoriaus tyrimo dėl pajėgumų užtikrinimo priemonių galutinę ataskaitą, žr. 2016 m. lapkričio 16 d. dokumentą IP/2016/4021, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4021_lt.htm.

⁴² Byla SA.40454 – *Papildomų pajėgumų Bretanėje konkursas*, daugiau informacijos pateikta 2017 m. gegužės 15 d. dokumente IP/17/1325, paskelbtame http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1325_en.htm.

⁴³ Byla SA.44464 *Airijos pajėgumų užtikrinimo priemonė. Patikimumo užtikrinimo galimybių schema*, 2017 m. lapkričio 24 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44464, ir SA.44465 *Šiaurės Airijos pajėgumų užtikrinimo priemonė. Patikimumo užtikrinimo galimybių schema*, 2017 m. lapkričio 24 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44465. Daugiau informacijos pateikta 2017 m. lapkričio 24 d. dokumente IP/17/4944, paskelbtame http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4944_en.htm.

⁴⁴ Žr. 2018 m. vasario 7 d. dokumentą, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_en.htm.

⁴⁵ Žr. 2014 m. balandžio 9 d. dokumentą IP/14/400, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-400_en.htm.

⁴⁶ Daugiau informacijos galima rasti https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_lt.

⁴⁷ Byla AT.39816 – *Gamintojų grandies dujų tiekimas Vidurio ir Rytų Europoje*, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

„Gazprom“ pasiūlė prisiimti išpareigojimus Komisijos susirūpinimui dėl konkurencijos išsklaidyti. Komisija nustatė, kad įmonės „Gazprom“ pasiūlytais išpareigojimais išsklaidomas jos susirūpinimas, ir nusprendė jų atžvilgiu atlikti rinkos tyrimą. 2017 m. kovo mėn. Komisija visas suinteresuotąsias šalis pakvietė teikti savo nuomonę dėl įmonės „Gazprom“ siūlomų išpareigojimų ir gavo daug pastabų bei medžiagos⁴⁸. Atsižvelgdama į vykstant rinkos tyrimui gautas pastabas Komisija gali prašyti pakeisti išpareigojimus ir tada priimti sprendimą, kuriuo būtų nustatyta, kad įmonė „Gazprom“ privalo vykdyti išpareigojimus. Jei įmonė tokius išpareigojimus pažeistų, Komisija galėtų skirti baudą, siekiančią iki 10 proc. įmonės metinės pasaulinės apyvartos, be būtinybės įrodyti, kad buvo pažeistos ES antimonopolinės taisyklės.

Komisija taip pat toliau tyrė galimą stūmimą iš dujų rinkų Bulgarijoje, vykdomą Bulgarijos įsitvirtinusio operatoriaus „Bulgarian Energy Holding“ (BEH)⁴⁹.

Konkurencija vienodomis sąlygomis visoje Europos energijos rinkose

Valstybės pagalbos taisyklėms pagrindinis vaidmuo tenka ir siekiant ES plataus užmojo energetikos ir klimato politikos tikslų kuo mažesne kaina mokesčių mokėtojams ir nederamai neiškraipant konkurencijos bendrojoje rinkoje. Visų pirma Komisijos Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairėmis⁵⁰ reikalaujama nuo 2017 m. rengti konkurencinius paramos atsinaujinančiajai energijai aukcionus. Aukcionai turi būti pagrįsti aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais. Šiuo reikalavimu užtikrinama, kad viešosios lėšos būtų ribotai naudojamos ir kad nebūtų mokama per didelė kompensacija.

Pavyzdžiui, liepos mėn. Komisija pagal ES valstybės pagalbos taisyklės patvirtino naują Vengrijos paramos atsinaujinančiajai elektros energijai schemą⁵¹. Pagal šią schemą finansavimo reikalavimus atitinka kelios technologijos ir kelių dydžių jėgainės. Įrenginiai, kurių pajėgumas virš 1 megavato, ir vėjo energijos įrenginiai bus atrenkami vykstant technologiškai neutraliam konkursui.

Rugsėjo mėn. Komisija pagal ES valstybės pagalbos taisyklės patvirtino keturias Prancūzijos paramos elektros energijos gamybai, naudojant sausumos vėjo energiją ir ant stogų esančius saulės energijos įrenginius, schemas⁵². Šiomis schemomis Prancūzija galės plėtoti septynis papildomus atsinaujinančiosios energijos gigavatus, ir tai padės jai pasiekti savo 2020 m. tikslą 23 proc. energijos poreikio patenkinti atsinaujinančiųjų išteklių energija. Lapkričio mėn. Komisija nustatė, kad ES valstybės pagalbos taisyklės atitinka ir Ispanijos atsinaujinančiosios elektros energijos schema⁵³. Šia schema remiama elektros energijos gamyba iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių, didelio naudingumo šilumos, energijos ir atliekų kogeneracija, ir ja bus padedama Ispanijai pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir ekologiškai tvaraus energijos tiekimo.

⁴⁸ Žr. 2017 m. kovo 13 d. dokumentą IP/17/555, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-555_lt.htm.

⁴⁹ Byla AT.39849 – BEH dujos, paskelbta http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

⁵⁰ Komisijos komunikatas 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairės, OL C 200, 2014 6 28, p. 1, paskelbtas [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01)).

⁵¹ SA.44076 RES paramos schema – METÁR, 2017 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44076.

⁵² Bylos SA.46552, SA.47753, SA.48066 ir SA.48238, žr. 2017 m. rugsėjo 29 d. dokumentą IP/17/3581, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3581_en.htm.

⁵³ Byla SA.40348 – Parama elektros energijos gamybai iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių, kogeneracijos ir atliekų, 2017 m. lapkričio 10 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_40348.

Su visomis tomis schemomis pateikiamas išsamus vertinimo planas jų poveikiui įvertinti. Galutiniai vertinimų rezultatai bus pateikti Komisijai.

Kad energetikos sąjunga būtų tvirta, reikia stiprių ir inovatyvių technologijų teikėjų, ir jie turėtų galėti konkuruoti vienodomis sąlygomis. Su tuo susijusi byla dėl Prancūzijos branduolinės technologijos teikėjos bendrovės „Areva“⁵⁴. 2018 m. sausio mėn. „Areva“ pakeitė savo pavadinimą į „Oreno“.

Įmonės „Areva“ restruktūrizavimas

2016 m. Prancūzija Komisijai pranešė apie restruktūrizavimo planą, kuriuo siekiama atkurti įmonės „Areva“ konkurencingumą ir pagerinti jos finansinę padėtį. Planas apėmė valstybės pagalbą, kurios forma – viešojo daugiau kaip 4 mlrd. EUR kapitalo injekcija.

Finansinių sunkumų patiriančios įmonės valstybės pagalbą gali gauti tik siekiant atkurti jų ilgalaikį gyvybingumą. Sunkumų patiriančioms įmonėms teikiama pagalba turi didelį iškreipiamąjį poveikį, nes ja rinkoje dirbtinai išlaikoma įmonė, kurios kitaip rinkoje nebebūtų. Todėl tokia pagalba gali būti teikiama tik griežtomis sąlygomis.

Komisija analizavo, ar planuojamomis viešojo kapitalo injekcijomis į įmonę įmonei „Areva“ nederamai nebūtų sudarytos geresnės sąlygos nei jos konkurentams, nes jai būtų suteikta galimybė gauti finansų sąlygomis, kurių rinkoje nėra. 2017 m. sausio mėn. Komisija priėmė du sprendimus; vienu „Areva“ grupei buvo patvirtinta sanavimo (byla SA.46077), kitu – restruktūrizavimo (byla SA.44727) pagalba. Komisija padarė išvadą, kad Prancūzijos planai atitinka ES valstybės pagalbos taisykles, nes jais įmonei suteikiama galimybė tapti gyvybinga nederamai neiškraipant konkurencijos bendrojoje rinkoje. Prancūzijos institucijos Komisijai teiks reguliarias stebėsenos ataskaitas, kad būtų užtikrinta, jog restruktūrizavimo planas būtų įgyvendintas visas ir laikantis Komisijos sprendimo, kol įmonės „Areva“ restruktūrizavimo laikotarpis baigsis 2019 m.

Plane nustatyta, kad įmonės „Areva“ reaktoriaus verslas turi būti parduotas Prancūzijos energijos įmonei EDF, tačiau Komisija planuojamą sandorį turi patikrinti pagal ES susijungimų kontrolės taisykles. 2017 m. gegužės mėn. Komisija nustatė, kad pagal Susijungimų reglamentą dėl sandorio nekyla konkurencijos problemų.

Vykstant tokiam sudėtingam restruktūrizavimui, konkurencijos priemonėmis, pavyzdžiui, susijungimo ir valstybės pagalbos kontrole, padedama užtikrinti, kad rinkose toliau būtų teikiamos paskatos įmonėms veikti efektyviai ir inovatyviai, ES namų ūkių ir įmonių naudai.

Be to, 2017 m. kovo mėn. Komisija pagal valstybės pagalbos taisykles patvirtino Vengrijos paramą dviejų naujų branduolinių reaktorių statybai Pakše (Pakšas II)⁵⁵. Naujieji reaktoriai pakeis keturis Pakšo jėgainėje dabar naudojamus reaktorius, pastatytus praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje ir dabar gaminančius apie 50 proc. Vengrijoje pagaminamos elektros energijos. Pagal ES sutartis valstybės narės gali laisvai rinktis savo energijos rūšių derinį ir gali pasirinkti investuoti į branduolinę technologiją. Komisijos funkcija – užtikrinti, kad konkurencija energijos rinkoje dėl valstybės paramos būtų kuo mažiau iškraipyta. Komisijai vykdant tyrimą Vengrijos vyriausybė prisiėmė didžiulius įsipareigojimus, taigi Komisija galėjo patvirtinti investiciją.

⁵⁴ Byla SA.44727 – *Restruktūrizavimo pagalba įmonei „Areva“*, 2017 m. sausio 10 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44727, ir M.7764 – *EDF / „Areva“ reaktoriaus veikla*, 2017 m. gegužės 29 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7764.

⁵⁵ Byla SA.38454 – *Galima pagalba Pakšo branduolinei jėgainei*, 2017 m. kovo 6 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38454.

Konkurencijos skatinimas ir veiksmingas transporto sektorius

Transporto sektorius yra vienas iš tų sektorių, kurie labiausiai rūpi Europos namų ūkiams: didžiausią savo išlaidų dalį (po būsto) namų ūkiai skiria su transportu susijusioms prekėms ir paslaugoms⁵⁶. Milijonai europiečiai tiesiogiai junta konkurencingų transporto paslaugų kainų poveikį. Komisija uoliai skatina aktyvią konkurenciją ir sprendžia su visų rūšių transportu susijusias konkurencijos iškreipymo problemas.

Oro transporto sektorius ES tebėra labai susiskaidęs. Tai, kad reikia didesnio konsolidavimo, patvirtino kelių ES oro vežėjų nemokumas 2017 m. Esant tokioms aplinkybėms, Komisija patikrino tam tikro įmonės „Air Berlin“ turto įsigijimo, įvykdyto įmonių „Lufthansa“⁵⁷ ir „easyJet“⁵⁸, sandorius. Nors Komisijos tyrimas tebevykdomas, „Lufthansa“ gruodžio 13 d. panaikino NIKI sandorį, dėl to NIKI tą pačią dieną paskelbė apie nemokumą⁵⁹. Komisija, pritaikiusi atitinkamus įpareigojimus, gruodžio 21 d. galiausiai patvirtino likusią „Lufthansa“ ir „Air Berlin“ sandorio dalį⁶⁰. Šiuo atveju svarbu, kad kreditorių komitetai ir nemokumo administratoriai nemanė, kad rizika, jog sandoris negalės būtų vykdomas, atsižvelgiant į reglamentavimo dokumentus (įskaitant valstybės pagalbos ir susijungimo kontrolės taisykles, bet neapsiribojant tik jomis), yra maža. Nors potencialus nemokios įmonės įsigijėjas gali imtis tam tikrų tarpinių priemonių įmonės gyvybingumui išlaikyti, tos priemonės turės atitikti Susijungimų reglamentą.

2007 m. ES krovinių vežimo geležinkeliais rinka buvo liberalizuota. Nuo to laiko Komisija deda pastangas baigti kurti bendrą geležinkelio paslaugų rinką, be kita ko, užtikrindama nepriklausomą geležinkelių infrastruktūros valdymą ir skatindama investicijas į geležinkelio maršrutus, kurie jungia valstybes nares. Todėl norint garantuoti, kad reglamentavimo kliūčių nepakeistų dominuojančią padėtį užimančių geležinkelio įmonių antikonkurencinis elgesys, kuriuo būtų užkirstas kelias Europos Sąjungai pasiekti geležinkelio transporto srities tikslus, svarbu užtikrinti ES konkurencijos taisyklių taikymą.

Už sudaromas konkurencijos kliūtis krovinių vežimo geležinkeliais rinkoje Komisija įmonei „Lietuvos geležinkeliai“ skyrė baudą⁶¹

Komisijai atlikus tyrimą buvo nustatyta, kad Lietuvos rinkoje įsitvirtinusios valstybei priklausančios geležinkelių įmonės, atsakingos ir už geležinkelio infrastruktūrą, ir geležinkelio transportą, veiksmais buvo sudaromos konkurencijos kliūtys krovinių vežimo geležinkeliais rinkoje, nes buvo išmontuota 19 km bėgių kelias, jungiantis Lietuvą ir Latviją, taigi pagrindinis įmonės „Lietuvos geležinkeliai“ klientas negalėjo naudotis kito geležinkelių operatoriaus paslaugomis. „Lietuvos geležinkeliai“ negalėjo įrodyti, kad išardyti bėgių kelią reikėjo dėl objektyvių priežasčių.

⁵⁶ Šaltinis – Eurostatas. Žr. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Household_consumption_expenditure_-_national_accounts.

⁵⁷ Byla M.8633 – *Lufthansa / tam tikras „Air Berlin“ turtas*. Daugiau informacijos galima rasti http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8633.

⁵⁸ Byla M.8672 – *„easyJet“ / tam tikras „Air Berlin“ turtas*. Daugiau informacijos galima rasti http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8672.

⁵⁹ NIKI kreditorių komitetui priėmus sprendimą, NIKI turtas 2018 m. sausio mėn. buvo parduotas jos įsteigėjui Niki Laudai ir pervadintas „Laudamotion“.

⁶⁰ Byla M.8633 – *Lufthansa / tam tikras Air Berlin turtas*, 2017 m. gruodžio 21 d. Komisijos sprendimas pagal Tarybos reglamento Nr. 139/2004 6 straipsnio 1 dalies b punktą kartu su 6 straipsnio 2 dalimi ir Europos ekonominės erdvės susitarimo 57 straipsnį, paskelbtas http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm.

⁶¹ Byla AT.39813 – *Baltijos geležinkeliai*, 2017 m. spalio 2 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39813.

Komisija nusprendė įmonei „Lietuvos geležinkeliai“ skirti 27,9 mln. EUR baudą už piktnaudžiavimą savo dominuojančia padėtimi geležinkelio infrastruktūros valdymo Lietuvoje rinkoje. Komisija įmonei „Lietuvos geležinkeliai“ taip pat nurodė atstatyti bėgių kelią.

Birželio mėn. Komisija pagal valstybės pagalbos taisykles patvirtino restruktūrizavimo pagalbą Graikijos geležinkelių įmonėms OSE ir TRAINOSE⁶². Nustatydamą įmonėms OSE ir TRAINOSE skirtas pagalbos priemonės, atitinkančias ES valstybės pagalbos taisykles, Komisija visų pirma atsižvelgė į sunkumus, kurių kyla Graikijos geležinkelių sektoriuje, ir tinkamo geležinkelių veikimo svarbą gyventojams. Priemonėmis siekiama teisėto tikslo išvengti didelio Graikijos ekonomikos sutrikdymo, nederamai neiškraipant konkurencijos bendrojoje rinkoje. Dėl pagalbos taip pat bus lengviau įmonę TRAINOSE ateityje privatizuoti, ir tikimasi, kad tai padės Graikijos geležinkelių rinką atverti konkurencijai ir padaryti teigiamą poveikį transporto paslaugų kokybei. Komisija taip pat priėmė sprendimą, kuriuo nustatyta, kad Bulgarijos paramos priemonės, skirtos valstybei priklausančiai rinkoje įsitvirtinusiai įmonei BDZ, atitinka ES valstybės pagalbos taisykles⁶³.

Ir su OSE bei TRAINOSE susiję sprendimai, ir sprendimas dėl Bulgarijos paramos priemonių įmonei BDZ rodo, kaip valstybės pagalbos kontrole galima padėti spręsti klausimus, susijusius su skolų, tenkančių tam tikriems rinkoje įsitvirtinusiems geležinkelių operatoriams, dydžiu. Valstybės pagalbos taisyklėmis valstybėms narėms leidžiama padėti toms įmonėms išvengti didelių finansinių sunkumų arba poreikio labai sumažinti darbuotojų skaičių, kartu palengvinant perėjimą į atvirą ir konkurencingą geležinkelių rinką, ir vartotojų, ir mokesčių mokėtojų naudai.

Kovos su karteliniais susitarimais teisės aktų vykdymo užtikrinimas siekiant palaikyti ES konkurencingumą

Krovinių vežimas keliais – esminė Europos transporto sektoriaus dalis, o šio sektoriaus konkurencingumas priklauso nuo sunkvežimių kainų.

Komisija įmonei „Scania“ skyrė baudą už dalyvavimą karteliniame susitarime⁶⁴

Rugsėjo mėn. Komisija įmonei „Scania“ skyrė 880 mln. EUR baudą už dalyvavimą karteliniame susitarime vidutinio sunkumo (6–16 tonų) ir sunkiųjų (virš 16 tonų) sunkvežimių gamybos rinkoje. 2016 m. liepos mėn. Komisija priėmė sprendimą dėl susitarimo dėl sunkvežimių kartelio su MAN, DAF, „Daimler“, „Iveco“ ir „Volvo“ / „Renault“⁶⁵. Skirtingai nei kiti penki dalyviai, įmonė „Scania“ nusprendė nesitarti su Komisija šioje kartelio byloje. Dėl to Komisijos tyrimas įmonės „Scania“ atžvilgiu buvo atliekamas įprasta karteliams taikoma tvarka.

Vasario mėn.⁶⁶ Komisija keturioms Europos automobiliams skirtų švino rūgštinių akumuliatorių laužo perdirbimo įmonėms („Campine“, „Eco-Bat Technologies“, „Johnson Controls“ ir „Recylex“) skyrė iš viso 68 mln. EUR baudą už dalyvavimą 2009–2012 m.

⁶² Byla SA.32543 – OSE grupei skirtos priemonės ir SA.32544 – Graikijos geležinkelių grupės – TRAINOSE S.A. – restruktūrizavimas, žr. 2017 m. birželio 16 d. dokumentą IP/17/1661, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1661_en.htm.

⁶³ Byla SA.31250 – Bulgarijos įgyvendintos priemonės, skirtos BDZ Holding EAD SA, BDZ Passenger EOOD ir BDZ Cargo EOOD, 2017 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_31250.

⁶⁴ Žr. 2017 m. rugsėjo 27 d. dokumentą IP/17/3502, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3502_en.htm.

⁶⁵ Byla AT.39824 – Sunkvežimiai, 2016 m. liepos 19 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824.

⁶⁶ Byla 40018 – Akumuliatorių perdirbimas, 2017 m. vasario 8 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40018.

karteliniame susitarime dėl švino rūgštinių akumuliatorių laužo fiksuoto dydžio pirkimo kainos Belgijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose, ir tai buvo pirmoji kartelio byla žiedinėje ekonomikoje.

Be to, Komisija vykdė keletą automobilių atsarginių dalių sektoriaus tyrimų ir skyrė nuobaudas trijuose karteliniuose susitarimuose dalyvavusioms įmonėms⁶⁷, bendra baudų suma buvo 220 mln. EUR. Sudarius kartelinius susitarimus dėl automobilių atsarginių dalių, didėja medžiagų kainos automobilių gamintojams, taigi daromas neigiamas poveikis automobilių sektoriui ir dirbtinai didinamos kainos, mokamos automobilius perkančių Europos vartotojų.

Supaprastintos viešojo investavimo į uostus, oro uostus, kultūrą ir atokiausius regionus taisyklės

Siekdama didžiausios naudos vartotojams Komisija savo valstybės pagalbos kontrolės pastangas skyrė didelėms byloms, turinčioms svarbų poveikį konkurencijai bendrojoje rinkoje. Taigi, 2014 m. patvirtinus Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą⁶⁸ (tai dalis valstybės pagalbos modernizavimo iniciatyvos⁶⁹) valstybėms narėms suteikta galimybė įgyvendinti labai įvairias valstybės pagalbos priemones be išankstinio Komisijos leidimo. 2017 m. Komisija išplėtė šio reglamento taikymo sritį ir įtraukė uostus bei oro uostus⁷⁰. Taip pat buvo nustatytas tam tikrų kitų sričių supaprastinimas. Pavyzdžiui, Komisija nagrinės tik didesnes valstybės pagalbos bylas, susijusias su didesne pagalbos suma kultūros projektams:

Naujos valstybės pagalbos priemonės. Komisija supaprastino viešojo investavimo į uostus, oro uostus, kultūrą ir atokiausius regionus taisykles

Dabar valstybėms narėms užtikrinta visapusiška teisinė galimybė be išankstinės Komisijos kontrolės vykdyti viešąsias investicijas į regioninius oro uostus, aptarnaujančius iki trijų milijonų keleivių per metus. Taip bus lengviau vykdyti viešąsias investicijas į daugiau kaip 420 oro uostų visoje ES (jų paslaugos sudaro apie 13 proc. oro eismo). Reglamentu taip pat leidžiama valdžios institucijoms padengti mažų oro uostų, kurie aptarnauja iki 200 000 keleivių per metus, veiklos išlaidas. Mažieji oro uostai sudaro beveik pusę visų ES oro uostų, tačiau jų skrydžiai – tik mažiau nei 1 proc. oro eismo. Galbūt jie ne visada tokie pelningi kaip didesnieji oro uostai, bet jiems gali tekti svarbus vaidmuo užtikrinti regiono sujungiamumą, ir vargu ar jie gali iškraipyti konkurenciją ES bendrojoje rinkoje. Be to, dabar valstybės narės turės visapusišką teisinę galimybę be išankstinės Komisijos kontrolės skirti iki 150 mln. EUR viešųjų investicijų į jūrų uostus ir iki 50 mln. EUR – į vidaus vandens uostus. Tai apima dugno gilimo sąnaudas, kurių tam tikriems uostams tenka patirti, kad jų vandens kelias

⁶⁷ Bylos AT.4000 – *Šiluminės sistemos*, 2017 m. kovo 8 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39960; AT.40013 – *Apšvietimo sistemos*, 2017 m. birželio 21 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40013; AT.39881 – *Transporto priemonėje esančių asmenų apsaugos sistemos*, 2017 m. lapkričio 22 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39881.

⁶⁸ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, OL L 187, 2014 6 26, paskelbtas <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0651&from=LT>.

⁶⁹ Daugiau informacijos galima rasti http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

⁷⁰ 2017 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1084, kuriuo dėl pagalbos uostų ir oro uostų infrastruktūrai, dėl pranešimo apie pagalbą kultūrai ir paveldo išsaugojimui ir pagalbą sporto ir daugiafunkcėms laisvalaikio infrastruktūroms ribų ir dėl atokiausiems regionams skirtų regioninės veiklos pagalbos schemų iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 651/2014 ir dėl tinkamų finansuoti išlaidų apskaičiavimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 702/2014, OL L 156, 2017 6 20, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

būtų pakankamai gilus laivams įplaukti į doką. Uostai negali daryti įtakos toms sąnaudoms dėl savo geografinės padėties, kad ir kaip veiksmingai ir konkurencingai jie veiktų.

6. Konkurencijos iškraipymo problemų sprendimas mokesčių ir finansų sektoriuje, siekiant sąžiningesnės bendrosios rinkos

Pasitikėjimas ES bendrąja rinka taip pat priklauso nuo to, ar įmonėms sudarytos vienodos sąlygos konkuruoti savo pranašumu, taip pat ir nuo to, ar vienodos apmokestinimo sąlygos. Pavyzdžiui, valstybė narė tarptautinėms grupėms negali taikyti mokesčių lengvatų, jeigu tokios pat lengvatos netaikomos pavienėms įmonėms (dažnai tai būna vietos verslas), nes tuo būtų labai iškraipyta konkurencija.

2017 m. spalio mėn. Komisija padarė išvadą, kad Liuksemburgas įmonei „Amazon“ taikė neteisėtas mokesčių lengvatas⁷¹.

Atrankiojo mokesčių pranašumo stabdymas. „Amazon“ sprendimas

Atlikus išsamų tyrimą, pradėtą 2014 m. spalio mėn., Komisija padarė išvadą, kad mokesčių sprendimu, kurį 2003 m. priėmė ir 2011 m. pratęsė Liuksemburgas, sumažintas įmonės „Amazon“ Liuksemburge mokamas mokestis, ir toks sumažinimas tinkamai nepagrįstas.

Mokesčių sprendimu įmonei „Amazon“ suteikta galimybė didžiąją dalį „Amazon“ grupės įmonės, kuri privalo mokėti mokestį Liuksemburge („Amazon EU“), perkelti įmonei („Amazon Europe Holding Technologies“), kuri neprivalo mokėti mokesčio, ir tam nebuvo jokio ekonominio pagrindimo. Įmonių sandorių, vykdomų įmonių grupės viduje, kainodara turi būti nustatoma taip, kad būtų atspindėta ekonominė tikrovė. Tai reiškia, kad išmokos dviem tos pačios grupės įmonėms turėtų atitikti tvarką, komercinėmis sąlygomis taikomą nepriklausomoms įmonėms (tai vadinama įprastų rinkos sąlygų principu).

Komisijai atlikus tyrimą nustatyta, kad autorinio atlyginimo išmokų dydis, patvirtintas mokesčių sprendimu, buvo išpūstas ir neatitiko ekonominės tikrovės. Dėl to tas pelnas buvo neapmokestinamas. Iš tikrųjų, sprendimu įmonei „Amazon“ suteikta galimybė išvengti mokesčių nuo beveik trijų ketvirtadalių savo pelno, gauto iš „Amazon“ pardavimų ES. Remdamasi tuo Komisija padarė išvadą, kad mokesčių sprendimu įmonei „Amazon“ suteiktas atrankusis ekonominis pranašumas.

Pavienė įmonė, taip pat veikianči Liuksemburge ir turinti laikytis tų pačių nacionalinių mokesčių teisės aktų, nuo tokio pelno turėtų mokėti keturis kartus didesnę mokestį nei „Amazon“. Taigi, mokesčių sprendimu

įmonei „Amazon“ suteiktas konkurencinis pranašumas, kurio panašios įmonės negalėjo gauti, todėl suteikta neteisėta valstybės pagalba.

Liuksemburgas iš „Amazon“ privalo susigrąžinti apie 250 mln. EUR nesumokėtų mokesčių ir palūkanas. Ši suma apima aštuonerių metų laikotarpį, per kurį „Amazon“ savo Liuksemburge mokėtinam pelno mokesčiui nustatyti rėmėsi mokesčių sprendimu. Kaip nustatyti tikslią sumą, turi nuspręsti Liuksemburgo mokesčių institucijos, atsižvelgdamos į Komisijos sprendime nustatytą metodą.

Spalio 26 d. Komisija pradėjo išsamų Jungtinės Karalystės schemos, pagal kurią tam tikriems tarptautinių grupių sandoriams netaikomos nacionalinės nuostatos dėl mokesčių vengimo, tyrimą⁷². Jungtinės Karalystės išimties taikymo Jungtinėje Karalystėje įsisteigusių grupių

⁷¹ Byla SA.38944 – *Tariama pagalba įmonei „Amazon“*, 2017 m. spalio 4 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38944.

⁷² Valstybės pagalbos byla SA.44896 – Jungtinė Karalystė – *Galima valstybės pagalbos schema, susijusi su išimties taikymu Jungtinėje Karalystėje įsisteigusių grupių finansavimo paslaugoms*, 2017 m. spalio 26 d.

finansavimo paslaugoms schema taikoma kontroliuojamų užsienio bendrovių pajamoms, kurias lengvatinio apmokestinimo patronuojamosios įmonės gauna iš kitos užsienio grupės įmonės. Šiame etape Komisija dar abejoja, ar ši išimtis atitinka bendrą Jungtinės Karalystės kontroliuojamų užsienio bendrovių taisyklių tikslą, t. y. į Jungtinę Karalystę gražinti pajamas, mokesčių tikslais dirbtinai perkeltas Jungtinės Karalystės patronuojančiųjų įmonių lengvatinio apmokestinimo patronuojamosioms įmonėms. Komisija šiame etape laikosi nuomonės, kad Jungtinė Karalystė kovos su piktnaudžiavimu taisyklę turėtų taikyti visoms įmonėms, kurios pajamas dirbtinai perkelia, įskaitant uždirbančios grupės finansines pajamas, nes visų jų faktinė ir teisinė padėtis tos priemonės tikslo atžvilgiu yra panaši.

Gruodžio 18 d. Europos Komisija pradėjo išsamų Nyderlandų mokesčių tvarkos, taikomos įmonei *Inter IKEA*, vienai iš dviejų IKEA verslą valdančių grupių, tyrimą⁷³. „Inter IKEA Systems“, Nyderlandų įmonė, esanti „Inter IKEA“ grupės dalimi, registruoja visas pajamas, gaunamas iš franšizės mokesčio, kurį moka visame pasaulyje veikiančios IKEA parduotuvės. Komisijos tyrimas yra susijęs su dviem mokesčių sprendimais, Nyderlandų mokesčių institucijų taikytais 2006 bei 2011 m., dėl kurių Nyderlanduose gerokai sumažintas „Inter IKEA Systems“ apmokestinamasis pelnas. Komisija šiame etape laikosi nuomonės, kad dviem mokesčių sprendimais patvirtinta tvarka galėjo būti suteiktas įmonei „IKEA Systems“ naudingas atrankusis pranašumas, kurio kitos įmonės negalėjo gauti pagal tas pačias nacionalines Nyderlandų mokesčių taisykles.

Finansavimo įmonės teikia finansines paslaugas grupės viduje, o jų pelnas yra jų atlygis už jų vykdomą finansavimo veiklą. Toks atlygis turi atitikti įprastų rinkos sąlygų principą. Šis klausimas patenka į vieną iš pagrindinių Komisijos sričių nuo tada, kai Komisija ėmėsi nagrinėti valstybių narių mokesčių sprendimų priėmimo praktiką. Iš Komisijos tarnybų darbinio dokumento, paskelbto 2016 m. birželio mėn., vykdam šią peržiūrą, matyti, kad kyla susirūpinimas, jog tam tikrais finansavimo įmonėms taikomais mokesčių sprendimais patvirtinama labai maža marža ir maža mokesčio bazė⁷⁴.

Konkurencijos generalinis direktoratas padėjo Liuksemburgui ir Kiprui iš dalies pakeisti savo mokesčių taisykles, kad būtų išvengta nederamo pranašumo finansavimo bendrovėms. Liuksemburgas savo taisykles dėl įmonių finansavimo iš dalies pakeitė 2016 m. pabaigoje, tam buvo paskelbtas nacionalinis administracinis aplinkraštis⁷⁵. Tos taisyklės įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d. Panašiai, 2017 m. birželio 30 d. aplinkraščiu Kipras nustatė savo nacionalinių taisyklių pakeitimus, kad būtų sugriežtinta finansavimo įmonėms taikoma mokesčių tvarka.

Susijungimo kontroliavimas siekiant užkirsti kelią de facto monopolijai finansų sektoriuje

Europos ekonomika priklauso nuo tinkamai veikiančių finansų rinkų. Tai svarbu ne tik bankams ir kitoms finansų įstaigoms. Kai įmonės gali gauti pinigų konkurencinėse finansų rinkose, tai naudinga visai ekonomikai.

Komisijos sprendimas, šis raštas paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3&case_title=cfc ir spaudos pranešime http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4201_en.htm.

⁷³ Valstybės pagalbos byla SA.46470 – Nyderlandai – *Galima valstybės pagalba įmonei Inter Ikea*, 2017 m. gruodžio 18 d. Komisijos sprendimas (greitai bus paskelbtas). Daugiau informacijos galima rasti 2017 m. gruodžio 18 d. dokumente IP/17/5343, paskelbtame http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_en.htm.

⁷⁴ Konkurencijos GD darbinis dokumentas dėl valstybės pagalbos ir mokesčių sprendimų, *Internal Working Paper – Background to the High Level Forum on State Aid*, 2016 m. birželio 3 d., paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/working_paper_tax_rulings.pdf.

⁷⁵ Įmokų direktoriaus aplinkraštis, L.I.R. Nr. 56/1 – 56bis/1, 2016 m. gruodžio 27 d., paskelbtas <http://www.impotsdirects.public.lu/content/dam/acd/fr/legislation/legi16/circulairelr561-56bis1-27122016.pdf>.

2017 m. kovo mėn. Komisija pagal ES susijungimų reglamentą uždraudė siūlomą „Deutsche Börse“ ir „London Stock Exchange Group“⁷⁶ susijungimą. Siūlytu susijungimu būtų sujungta dviejų didžiausių Europos vertybinių popierių biržų valdytojų veikla. Joms priklauso Vokietijos, Italijos ir Jungtinės Karalystės vertybinių popierių biržos, taip pat keli didžiausi Europos tarpuskaitos namai. Komisijai atlikus tyrimą, padaryta išvada, kad dėl susijungimo rinkose atsirastų fiksuotųjų pajamų priemonių tarpuskaitos *de facto* monopolija.

Tarpuskaitos paslaugomis iš esmės užtikrinama, kad vertybinių popierių biržose būtų galima prekiauti. Tas paslaugas teikia tarpuskaitos namai, jie veikia tarp dviejų prekiaujančių šalių – pardavėjo ir pirkėjo – ir prisiima riziką, kad viena sandorio šalis kitos šalies atžvilgiu neįvykdys įsipareigojimų. Taigi, tarpuskaitos namai labai svarbūs stabilumui finansų rinkose užtikrinti. Vienai šaliai nevykdant įsipareigojimų, jie užtikrinta, kad būtų išvengta domino efekto. Todėl Komisijos sprendimu finansų infrastruktūros rinkoje bus išsaugota veiksminga konkurencija.

Valstybės pagalbos kontrolė siekiant bankų sektoriuje apsaugoti vienodas sąlygas

Bankų sektoriaus teikiamomis paslaugomis naudojasi ir vartotojai, ir įmonės. Europai reikia tvirtos bankų sistemos, kuri ilgalaikėje perspektyvoje galėtų prisidėti prie augimo ir kurioje esama patikimo veiklos modelio bankų, galinčių skolinti įmonėms, kad įmonės galėtų augti ir kurti darbo vietas.

Sumaištis finansų rinkose, prasidėjusi 2008 m. kilus finansų krizei, privertė valdžios sektorių imtis intervencinių priemonių pasitikėjimui finansų sektoriumi atkurti ir neleisti kilti sisteminei krizei. Komisija kartu su bankų sąjungos taisyklėmis taiko valstybės pagalbos taisykles. Siekdama apsaugoti vienodas sąlygas, vertindama viešąją paramą finansų sektoriui Komisija atlieka išsamią valstybės pagalbos poveikio analizę, užtikrindama, kad mokesčių mokėtojai neturėtų prisidėti daugiau, nei tai griežtai būtina, ir taip pat sprendama nederamos konkurencijos problemas, kylančias dėl pagalbos.

2017 m. birželio mėn., Europos Centriniam Bankui priėmus sprendimą, kuriuo nustatyta, kad „Banca Popolare di Vicenza“ ir „Veneto Banca“ yra žlungantys arba galintys žlugti bankai, o ES bendrai pertvarkymo valdybai priėmus sprendimą, kad ir vieno, ir kito banko pertvarkymo veiksmai pagal bendrą pertvarkymo mechanizmą neatitinka viešojo intereso, abu bankai turėjo būti likviduoti pagal Italijos nacionalines nemokumo procedūras. Taigi Italija įvertino, kad tų bankų likvidavimas turės didžiulį poveikį realiajai ekonomikai, ir nusprendė suteikti valstybės pagalbą tvarkingam likvidavimui.

Įvertinusi Italijos pranešimą Komisija pagal valstybės pagalbos taisykles patvirtino nacionalinę paramą, kuria siekta palengvinti abiejų bankų likvidavimą ir pasitraukimą iš bankų rinkos pagal nacionalinius nemokumo įstatymus⁷⁷. Kalbant plačiau nei tik apie bankų pertvarkymo sistemą, ES taisyklėmis numatyta galimybė nacionalines lėšas naudoti likvidavimui palengvinti, taip pat pirmiau minėtam poveikiui ekonomikai sušvelninti, gavus Komisijos patvirtinimą pagal valstybės pagalbos taisykles. Bankų „Banca Popolare di Vicenza“ ir „Veneto Banca“ akcininkai neteko visko, o mažesnės svarbos kreditoriai likvidavimui skyrė 1,2 mlrd. EUR, taip buvo sumažintos Italijos valstybės išlaidos, o

⁷⁶ Byla M.7995 – *Deutsche Börse / London Stock Exchange Group*, 2017 m. kovo 29 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7995.

⁷⁷ Byla SA.45664 – *Tvarkingas Banca Popolare di Vicenza ir Veneto Banca likvidavimas. Likvidavimo pagalba*, 2017 m. birželio 25 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45664.

indėlininkai liko visiškai apsaugoti. Kadangi pagalbą gavusių bankų veikimas nebuvo dirbtinai palaikomas ir jie pasitraukė iš rinkos, konkurencija bankų rinkoje buvo išsaugota. Apie 17,8 mlrd. EUR (bendra balansinė vertė) vertės neveiksnius paskolos buvo pašalintos iš Italijos bankų sistemos.

ES taisyklėmis, visų pirma Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyva, valstybei siūloma galimybė nemokiam bankui laikinai skirti kapitalo, nepradedant banko laikyti žlungančiu arba galinčiu žlugti, jeigu tik laikomasi tam tikrų kriterijų (tai vadinama prevencine rekapitalizacija). Liepos mėn. Komisija pagal valstybės pagalbos taisykles patvirtino Italijos planą Italijos bankui „Monte dei Paschi di Siena“⁷⁸ pagal jo išsamų restruktūrizavimo planą taikyti prevencinės rekapitalizacijos priemonę. Prevencinės rekapitalizacijos pagalba gali būti teikiama tik siekiant parengti banką tenkinti sunkiai tikėtiną kapitalo poreikį, kuris atsirastų, tik jeigu ekonominės sąlygos labai pablogėtų. Restruktūrizavimo priemonėmis užtikrinama, kad bankas išliktų gyvybingas ilgesnėje perspektyvoje, kartu ribojant konkurencijos iškraipymą. Laikantis naštos pasidalijimo reikalavimų, akcininkų turtas buvo panaikintas, o mažesnės svarbos obligacijų turėtojų obligacijos buvo konvertuotos į nuosavą kapitalą, taigi kapitalo poreikis buvo sumažintas 4,3 mlrd. EUR. Be to, dabar vyksta banko neveiksnių paskolų pardavimo specialios paskirties pakeitimo vertybiniais popieriais subjektui procesas, bendra balansinė to vertė yra 26,1 mlrd. EUR.

2017 m. spalio mėn. Komisija pagal valstybės pagalbos taisykles patvirtino Portugalijos pagalbą banko „Novo Banco“⁷⁹, laikino banko, Portugalijos įsteigto 2014 m., vykstant banko „Banco Espírito Santo“ pertvarkymui, pardavimui⁸⁰. Pagalba buvo patvirtinta remiantis tuo, kad parduodamas subjektas buvo gyvybingas, o gyvybingumas buvo užtikrintas pirkejo pasiūlytu planu – jame taip pat buvo numatytos priemonės konkurencijos iškraipymui riboti.

7. Bendras siekis užtikrinti plataus masto konkurencijos kultūrą

Pasaulio rinkoms tampant vis labiau integruotoms ir vis didesniai skaičiui įmonių kliaunantis pasaulinėmis vertės grandinėmis, konkurencijos tarnyboms labiau nei kada nors anksčiau reikia tartis dėl bendrų standartų ir procedūrų. Veiksmingas konkurencijos taisyklių užtikrinimas priklauso nuo kuo platesnio bendradarbiavimo su kitomis vykdyto užtikrinimo institucijomis. Kai įmonės verslo praktika kenkiama konkurencijai įvairiose šalyse ir žemynuose, sąžiningas ir vienodas rinkos sąlygas galima atkurti tik vykdyto užtikrinimo institucijoms bendradarbiaujant.

Komisija vadovavo tarptautiniam bendradarbiavimui konkurencijos srityje, tiek daugiašaliu, tiek dvišaliu lygmeniu. Dar 2001 m. Komisija buvo viena iš Tarptautinio konkurencijos tinklo, dabar turinčio per 130 narių, steigėjų. Komisija taip pat aktyviai veikia tarptautiniuose forumuose, skirtuose konkurencijos klausimams, įskaitant EBPO, Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferenciją (UNCTAD), PPO ir Pasaulio banką.

⁷⁸ Byla SA.47677 – *Nauja pagalba ir iš dalies pakeistas banko „Banca Monte dei Paschi di Siena“ restruktūrizavimo planas*, 2017 m. liepos 4 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47677.

⁷⁹ Byla SA.49275 – *Novo Banco pardavimas ir papildoma pagalba, susijusi su 2014 m. „Banco Espírito Santo, S.A.“ pertvarkymu*, 2017 m. spalio 11 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_49275.

⁸⁰ Byla SA.39250 – *Banco Espírito Santo stebėseną*, 2014 m. rugpjūčio 3 d. Komisijos sprendimas, paskelbtas http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_39250.

Dvišaliu lygmeniu Komisija veda derybas dėl laisvosios prekybos susitarimų, siekdama į tokius susitarimus įtraukti konkurencijos ir valstybės pagalbos nuostatas. 2017 m. Komisija tęsė derybas su Meksika, MERCOSUR ir Indonezija, pradėjo derybas su Čile ir Azerbaidžanu. Be to, Komisija keliose trečiosiose valstybėse imasi labai įvairios bendradarbiavimo su konkurencijos institucijomis veiklos, grindžiamos susitarimais arba susitarimo memorandumais. 2017 m. birželio mėn. Komisija, siekdama pradėti dialogą dėl valstybės pagalbos kontrolės, susitarimo memorandumą pasirašė su Kinijos Nacionaline plėtros ir reformų komisija⁸¹. Be to, Komisija dalyvauja derybose su Šveicarija dėl institucinio palengvinimo susitarimo.

Vienos valstybės sprendimai subsidijuoti pasauliniu mastu veikiančią įmonę gali turėti įtakos konkurencijai kitose valstybėse. Šiuo nauju bendradarbiavimo valstybės pagalbos srityje dialogu bus remiami ES ir Kinijos abipusiai interesai ir bendras darbas skatinant sąžiningą pasaulinę konkurenciją. Šiuo dialogu bus suteikta galimybė ES su Kinija pasidalyti valstybės pagalbos kontrolės vykdymo patirtimi. Jam vykstant taip pat bus sužinota daugiau apie Kinijoje naujai patvirtinto sąžiningos konkurencijos peržiūros dokumento įgyvendinimą; šiuo dokumentu siekiama neleisti viešąja politika iškraipyti ir riboti konkurencijos, kartu išlaikant sąžiningą rinkos konkurenciją ir skatinant bendrą rinką.

Šis darbas – dalis Komisijos platesnės strategijos, kuria siekiama puoselėti pasaulinę konkurencijos kultūrą, taip pat skatinti vienodas pasaulines sąlygas, kuriomis įmonės galėtų konkuruoti savo pranašumu. Tuo tikslu Komisija siekia Pasaulio prekybos organizacijoje intensyviau skatinti pasaulines vienodas sąlygas, susijusias su subsidijomis. Be to, Komisija ir toliau imasi sektorių iniciatyvų, kuriomis sprendžia subsidijų problemas tarptautiniame kontekste, tai pasakytina apie plieno (Didžiojo dvidešimtuko pasaulinis forumas dėl plieno perteklinių pajėgumų), puslaidininkių (Regioninės paramos gairės, skirtos puslaidininkių pramonei) ir laivų statybos (EBPO) sektorius. Galiausiai, Komisija su ES valstybėmis narėmis įsteigė specialų forumą, siekdama geriau informuoti apie tarptautinę subsidijų politiką ir dvišaliu bei daugiašaliu lygmeniu keistis nuomonėmis apie tai, kas vyksta, taip pat geriau informuoti apie trečiųjų valstybių teikiamas subsidijas.

Reguliarus ir konstruktyvus tarpinstitucinio dialogo palaikymas

Europos Parlamentas, Taryba, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas bei Regionų komitetas – pagrindiniai Komisijos partneriai Komisijai stengiantis Europos piliečiams ir suinteresuotiesiems subjektams aiškinti konkurencijos politikos svarbą.

2017 m. Komisijos narė M. Vestager keitėsi nuomonėmis su keliais Parlamento komitetais: Ekonomikos ir pinigų politikos komitetu, Regioninių reikalų komitetu ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros komitetu.

Kaip ir praėjusiais metais, Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Komisijos pateiktos konkurencijos politikos metinės ataskaitos. Komisija palankiai vertina Parlamento patvirtinimą, kad vidaus rinkos vientisumui išsaugoti reikia tvirtos konkurencijos politikos ir kad konkurencija naudinga piliečiams, nes jiems rinkoje siūlomos konkurencingos kainos ir naujoviškų produktų bei paslaugų asortimentas. Atsižvelgdama į tai Komisija toliau stengsis šalinti neteisėtus kartelinius susitarimus ir įmonių piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi rinkoje, tikrins susijungimus ir valstybės pagalbos atvejus mūsų vidaus rinkoje, kad būtų išvengta konkurencijos sumažinimo arba iškraipymo.

⁸¹ Žr. 2017 m. birželio 2 d. dokumentą IP/17/1520, paskelbtą http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

Komisija palankiai vertina Parlamento įsitraukimą į kovą su mokesčių slėpimu ir vengimu. Valstybės pagalbos kontrolė pasirodė esanti veiksminga šalinant tarptautinėms įmonėms teikiamą mokesčių pranašumą. 2017 m. Komisija šioje srityje toliau vykdė svarbius veiksmus⁸² ir sistemingai analizuoja visų valstybių narių mokesčių sprendimų įrodymus. Gegužės mėn. tyrimus atliekantys žurnalistai nutekino dokumentus „Paradise Papers“, o juose buvo informacija apie įvairių įmonių apmokestinimo tvarką. Komisija vertins šią informaciją, kai tik ji taps prieinama, siekdama patikrinti, ar ja atskleista kokių nors naujų faktų apie galimą valstybės pagalbą toms įmonėms.

Komisija palankiai vertina Parlamento paramą imantis vykdymo užtikrinimo veiksmų, susijusių su „Google Shopping“ ir kitomis skaitmeninės ekonomikos iniciatyvomis. Atlikusi e. prekybos sektoriaus tyrimą Komisija ėmėsi tyrimų, siekdama įvertinti, ar tam tikra pardavimo praktika varžoma vartotojų prieiga internete prie prekių ir paslaugų, konkurencinėmis kainomis siūlomų kitose valstybėse narėse. Tyrimai apima plataus vartojimo elektroninius prietaisus, vaizdo žaidimus ir apgyvendinimą viešbučiuose. Komisija taip pat vertina duomenų, algoritmų ir kitų skaitmeninės ekonomikos ypatybių svarbą užtikrinant konkurencijos teisės aktų laikymąsi.

Kaip Komisija jau kartojo, ji toliau imsis svarbaus vaidmens kontroliuojant valstybės pagalbą finansų sektoriuje, kad užtikrintų, jog pagalba bankams būtų tik tokia, kokia yra būtina, ir kad būtų imamasi tinkamų priemonių atkurti bankų gyvybingumą ir kuo labiau sumažinti konkurencijos iškraipymą vidaus rinkoje. Komisija pritaria Parlamento tikslams laipsniškai mažinti valstybės pagalbą finansų sektoriuje ir yra pasirengusi paaiškinti savo šios srities veiksmus.

Komisija prisiima atsakomybę dėl ES konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimo bendradarbiaujant su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis, 85 proc. sprendimų grindžiančiomis ES antimonopolinėmis taisyklėmis. Komisija palankiai vertina ir Parlamento, ir Tarybos palaikymą jos pasiūlymui dėl direktyvos, kuria siekiama užtikrinti, kad nacionalinės konkurencijos institucijos galėtų veiksmingai užtikrinti ES konkurencijos taisyklių laikymąsi. Kovo 22 d. Komisija priėmė pasiūlymą ir abi institucijos daro didelę pažangą siekdamas patvirtinti siūlomą direktyvą, remiantis dabartiniais Parlamento įgaliojimais.

Komisija pripažįsta, kad svarbu, jog tiek Parlamentas, tiek Taryba prisijungtų prie veiksmingos konkurencijos užtikrinimo visoje maisto grandinėje. 2017 m. Komisija patvirtino du susijungimus agrochemijos sektoriuje, bet tik nustačiusi griežtas sąlygas, kad svarbus verslas ir turtas būtų parduoti naujiems pirkėjams, siekiant užtikrinti, kad ūkininkai ir vartotojai galėtų toliau naudotis konkurencija, dėl kurios galimos įperkamos augalų apsaugos produktų kainos ir inovacijos. Lapkričio mėn. Komisija įmonei „AB InBev“ nusiuntė prieštaravimo pareiškimą dėl lygiagretaus jos alaus importo į Belgiją ribojimo. 2017 m. teisėkūros institucijos nusprendė iš dalies pakeisti konkurencijos taisyklių taikymą žemės ūkio sektoriui, t. y. buvo nuspręsta iš dalies pakeisti Vieno bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentą, atsižvelgiant į „Omnibuso“ reglamentą. Pakeitimais, įsigaliojusiais 2018 m. sausio 1 d., nustatyta aiški su konkurencija susijusi nukrypti leidžianti nuostata dėl, *inter alia*, pripažintų gamintojų organizacijų arba gamintojų organizacijų asociacijų gamybos planavimo ir derybų dėl sutarčių (t. y. dėl gamintojų vykdomo bendro pardavimo per gamintojų organizacijas arba gamintojų organizacijų asociacijas) visuose žemės ūkio sektoriuose tam tikromis nustatytomis sąlygomis. Komisija atkreipė dėmesį į šiuos teisėkūros institucijų padarytus konkurencijos žemės ūkyje taisyklių pakeitimus. Pridedamame pranešime Komisija

⁸² Išsamesnės informacijos pateikta šios ataskaitos 2 skyriuje.

išreiškė susirūpinimą, kad kelios naujosios nuostatos, palankios gamintojų organizacijoms, gali turėti poveikį, keliantį grėsmę mažų ūkininkų gyvybingumui ir gerovei, taip pat vartotojų interesams, ir nulemti teisinį ir procedūrinį netikrumą. Komisijai arba nacionalinėms konkurencijos institucijoms gali tekti įsikišti, jeigu, pavyzdžiui, gamintojų organizacija, užimanti didelę rinkos dalį, siektų apriboti savo narių veiksmų laisvę.

Komisija aktyviai bendradarbiavo su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, taip pat su Regionų komitetu. Liepos mėn. Komisija apsikeitė nuomonėmis su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, visų pirma apie valstybės pagalbos nuostatų vykdymo užtikrinimą mokesčių srityje ir kitus Komitetui svarbius sprendimus. Komisija dėkinga už Komiteto paramą modernizuojant valstybės pagalbos kontrolę ir visoje ES siekiant skaidresnio viešųjų lėšų naudojimo. Gruodžio 1 d. vykusiose Regionų komiteto plenarinio posėdžio diskusijose Komisijos narė M. Vestager aptarė konkurencijos poveikį mūsų regionuose. Komitetas pareiškė labai palaikąs konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimą visuose ekonomikos sektoriuose ir Bendrojo bendrosios išimties reglamento išplėtimą įtraukiant valstybės pagalbą, taip pat pakartojo visuotinės ekonominės svarbos paslaugų svarbą.

Parama Pasirengimo deryboms ir derybų su Jungtine Karalyste pagal ES sutarties 50 straipsnį darbo grupei

Gavus Jungtinės Karalystės pranešimą pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį, Komisija ėmė rengtis Jungtinės Karalystės pasitraukimui iš Europos Sąjungos. Vykstant deryboms dėl susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo ir dėl susitarimo, kuriuo nustatomi būsimi santykiai su Jungtine Karalyste, Konkurencijos generalinis direktoratas teikia Pasirengimo deryboms ir derybų su Jungtine Karalyste pagal ES sutarties 50 straipsnį darbo grupei paramą, susijusią su jo kompetencijai priklausančiomis priemonėmis (susijungimo, antimonopolinėmis ir valstybės pagalba). Kaip nustatė Europos Vadovų Taryba, bet koku būsimu susitarimu turėtų būti užtikrinamos vienodos sąlygos, visų pirma susijusios su konkurencija ir valstybės pagalba.